

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO 2012 M. BIRŽELIO 26 D.
NUTARIMO NR. XI-2133 „DĖL NACIONALINĖS ENERGETINĖS NEPRIKLAUSOMYBĖS STRATEGIJOS PATVIRTINIMO“
PAKEITIMO“ PROJEKTO DERINIMO PAŽYMA**

Eil. Nr.	Suinteresuotos institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies į suinteresuotos institucijos pastabas ir pasiūlymus
1.	Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, 2024-04-09 Nr. 2D-908 (12.190 E)	1. Informuoja, kad pagal kompetenciją esminių pastabų ir pasiūlymų neturi, tačiau atkreipiamė dėmesį, kad Nutarimo projekto dalyje apie transporto sektoriaus dekarbonizaciją nėra išskiriamas žemės ir miškų ūkio transporto priemonių sektorius, todėl, siekiant Nutarimo projekto tikslo didinti alternatyvių degalų integraciją, būtina atsižvelgti į tai, kad žemės ir miškų ūkio sektorius, kaip iškastinio kuro (gazolių) naudotojas, negali pasinaudoti alternatyvomis energetinei nepriklausomybei dėl žemės ir miškų ūkio technikos gamintojų menkos alternatyvų pasiūlos.	1. Neatsižvelgta. Pažymėtina, kad žemės ūkyje ir miškų ūkyje naudojama technika nėra transporto sektoriaus objektas. Šiuose sektoriuose suvartojamas kuras neatsispindi ir transporto sektoriaus energijos suvartojimo balanse, todėl dekarbonizacijos priemonės turėtų būti numatytos bendrosios žemės ūkio politikos strateginiuose dokumentuose, kiek tai leidžia alternatyvūs technologiniai sprendimai.
2.	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, 2024-04-09 Nr. 1D-1725	1. Atkreipiamė dėmesį, kad pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 3 straipsnio 6 dalies nuostatas, savivaldybė yra Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo nustatytas valstybės teritorijos administracinis vienetas kurio bendruomenė turi Lietuvos Respublikos Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, įgyvendinamą per to valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinį gyventojų Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso nustatyta tvarka išrinktus savivaldybės tarybą ir savivaldybės merą. Atsižvelgiant į tai, savivaldybė pati savaime negali, būti energetikos bendrijos dalyvė, todėl siūlome patikslinti Strategijos 227 punktą ir jame vartoti " <i>savivaldybių įstaigos ir (ar) įmonės</i> ". Identiška pastaba taikytina ir 228 punkte vartojamai sąvokai - " <i>savivaldybės</i> ".	1. Neatsižvelgta. Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 20(2) str. 2 d. 1 p. įtvirtinta, kad pelno nesiekiančio juridinio asmens, siekiančio įgyti atsinaujinančių išteklių energijos bendrijos statusą ir jį įgijusių, dalyviais gali būti fiziniai asmenys ir (ar) vidutinės, mažos ir labai mažos įmonės, kaip jos apibrėžiamos Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme, ir (ar) kiti pelno nesiekiantys juridiniai asmenys, ir (ar) savivaldybės, ir (ar) savivaldybės įstaigos. Atsižvelgiant į Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nuostatas Nacionalinėje darbotvarkėje „Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija“ (toliau – NENS) pateikta informacija yra teisinga, todėl atsižvelgus į pastabą, NENS prieštarautų galiojančioms Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nuostatoms.
3.	Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Fizinių ir technologijos mokslų centras, 2024-04-11 Nr. SR-315	1. Tačiau vienas didžiausių pateikto NENS redakcijos projekto trūkumų – tai investicijų, reikalingų šių scenarijų įgyvendinimui, neatsispindėjimas dokumente jokia forma. „Lietuvos energetikos vizijos iki 2050 m.“ techninėje studijoje pateiktas NENS patiekiamų ateities scenarijų įgyvendinimui reikalingų investicijų poreikis sudaro 70 mlrd. EUR iki 2050 m. Svarbu pažymėti, kad šis skaičius apima tik kapitalo investicijas (CAPEX), tačiau neapima veiklos kaštų (OPEX), kurie 2050 m. sudarys 1.4 mlrd. EUR	1. Atsižvelgta iš dalies. Tikslus finansavimo poreikis, galimi šaltiniai ir planuojami laikotarpiai yra įvertinami rengiant įgyvendinimo veiksmų planą. Planuojama, kad NENS įgyvendinimo veiksmų planu bus NEKSVP, kuriame yra detalios įvertintos visos planuojamos priemonės iki 2030 m. Rengiant kito laikotarpio

		<p>per metus. Nėra aiškus ne tik šių investicijų šaltinis, tačiau ir kalendorinis planas, susijusios rizikos ir pan., net ir iki 2030 m.</p> <p>2. 134.1 paragrafe pateikti tikslai iki 2030 m. „įrengti 1,3 GW galios elektrolizės įrangą ir gaminti 129 tūkst. tonų žaliojo vandenilio per metus, kuris būtų naudojamas tiesiogiai arba išvestinių jo produktų gamybai. Planuojamas šiai gamybai reikalingas elektros energijos poreikis sieks 6,51 TWh;“ atrodo mažai tikėtini ne tik dėl investicijų poreikio ir pastarųjų metų vandenilio plėtos dinamikos Lietuvos energetinėje sistemoje, tačiau ir dėl pasaulinių šios srities tendencijų, gamybos technologijų plėtos tempo, jų technologinio parengtumo bei OPEX. Tokias išvalgas pagrindžia pvz. 2023 m. spalio. mėn. „Boston Consulting Group“ bendrovės atlikta studija.</p> <p>3. Paragrafai 185 – 202, skirti „Anglies dioksido surinkimui, transportavimui, saugojimui ir panaudojimui“ ir 4 lentelėje pateiktos prognozės, ypač 2030 m., atrodo mažai tikėtinos ne tik dėl investicinio (CAPEX/OPEX) neapibrėžtumo, bet ir dėl šios srities technologinio neparengtumo ir plėtos stokos. Ta patį galima pasakyti ir apie išvestinius vandenilio produktus. Nors metanolio gamybos iš žaliojo vandenilio technologijos jau yra pasiekusios tam tikrą technologinį parengtumą, to negalima pasakyti apie e-metaną ar kitus e-kurus. Dėl šios priežasties 206 paragrafe minimas tikslas „Lietuvoje 2030 m. turi būti pagaminama ne mažiau kaip 2 TWh vandenilio išvestinių produktų“ atrodo mažai tikėtinas.</p> <p>4. Visi šie trūkumai ir reikalingų investicijų neatsispyndėjimas iš esmės gali ne paskatinti, o turėti priešingą poveikį ar net pakenkti ne tik pačios NENS tikėtinumui ir patikimumui, bet ir visai Atsinaujinančių energijos išteklių bei su jais susijusių technologijų plėtrai Lietuvoje, ypač trumpuoju-vidutiniu laikotarpiu. Todėl būtina pateiktus VGR ir ŽEP scenarijus paremti kur kas rimtesniais techno-ekonominiais skaičiavimais ir studijomis.</p>	<p>NEKSVP, bus taip pat bus vertinami visi poreikiai ir reikalingos investicijos bei galimi finansavimo šaltiniai.</p> <p>2. Neatsižvelgta. Numatyti tikslai įvertinti pagal žaliąjį vandenilį planuojančių vystyti įmonių planus, „DNV“ ir „Baringa Partners LLP“ atliktas studijas, kurios specializuotai įvertino Lietuvos situaciją ir galimybes, taip pat įvertinus 2023 m. spalio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2023/2413, kuria iš dalies keičiami Direktyva (ES) 2018/2001, Reglamentas (ES) 2018/1999 ir Direktyva 98/70/EB, kiek tai susiję su skatinimu naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, ir panaikinama Tarybos direktyva (ES) 2015/652 22a straipsnio tikslus iki 2030 m.</p> <p>3. Neatsižvelgta. Remiamasi AB „AmberGrid“ atlikta biogeninio CO₂ surinkimo ir panaudojimo Lietuvoje analize.</p> <p>4. Neatsižvelgta. Kadangi šie scenarijai jau buvo vertinti „DNV“ atliktoje „Lietuvos energetikos vizijos iki 2050 m.“ studijoje, taip pat jie nebuvo pasirinkti kaip pagrindiniai formuojant NENS viziją, vertintina, kad papildomas jų tyrinėjimas būtų netikslingas.</p>
	UAB „KN Energies“, 2024-04-12 Nr. KN-217	<p>1. [Dėl 200.3. punkto] Siūlome peržiūrėti planuojamus metus, nes jau dabar kai kurios stambiausios pramonės įmonės, kurios dėl gamybinio proceso savitumo negali lengvai dekarbonizuotis, planuoja pradėti anglies dioksido sugaudymą nuo 2030-2035 metų. Dėl kylančių ATL mokesčių, pramonei iškyla „išgyvenimo“ klausimas, dėl to, manoma kad įmonės nelauks iki 2050 metų. Siūlome tikslą nustatyti 2040 metams.</p> <p>2. Atsižvelgiant į tai, kad Strategijoje numatomi infrastruktūros sprendiniai galimai siejasi su veiklos nutraukimu dėl sumažėjusio poreikio ar perėjimo prie klimatui neutralių sprendimų, siūloma įtvirtinti ir tokių sprendimų įgyvendinimo finansines paskatas ir (ar) kompensacijas įmonėms, kurių infrastruktūra nebus išnaudojama. Finansavimas ar finansinės paskatos infrastruktūros uždarymui yra būtina prielaida šių tikslų pasiekimui.</p> <p><i>„81.2. įtvirtinti reglamentavimą dėl nebenaudojamos dujų infrastruktūros energetikos sektoriui pereinant prie klimatui neutralių sprendimų, nustatant, kuri infrastruktūros dalis turėtų būti užkonservuojama ar perduodama naudoti kitiems infrastruktūros operatoriams, o kuri utilizuojama, bei užtikrinti pakankamas finansines paskatas ir kompensacijas operatoriams šių sprendimų įgyvendinimui;“</i></p> <p>3. Atsižvelgiant į tai, kad Strategijoje numatyta aiški gamtinių dujų, įskaitant SGD, rolė pereinamuoju laikotarpiu, manytina, kad SGD potencialas sunkiajame transporte taip pat</p>	<p>1. Neatsižvelgta. Atliktos rinkos dalyvių apklausos duomenimis iki 2030 m. CO₂ surinkti neplanuojama. (Žr. AmberGrid studija dėl biogeninio anglies dioksido surinkimo ir panaudojimo Lietuvoje perspektyvų).</p> <p>2. Neatsižvelgta. Dėl finansinių paskatų ir (ar) kompensacijų bus sprendžiama įtvirtinant reglamentavimą dėl nebenaudojamos infrastruktūros atsisakymo.</p> <p>3. Neatsižvelgta. NENS projekto 178 p. numato poreikį eliminuoti iškastinio kuro naudojimą transporto sektoriuje. Gamtinės dujos laikomos iškastiniu kuru, todėl siūlomas 178 p. papildymas suskystintomis gamtinėmis dujomis iš esmės nėra galimas. NENS projekto 181.10 p. yra atitinkamai pakoreguotas ir numato, kad bus siekiama užtikrinti alternatyviųjų degalų panaudojimą sunkiojo transporto, laivybos ir aviacijos srityse. Gamtinės dujos, pereinamuoju laikotarpiu, yra priskiriamos prie alternatyviųjų degalų, todėl manytina, kad tokia nuostata</p>

		<p>turėtų būti numatytas. Atitinkamai siūlytina papildyti 176 Strategijos punktą, numatant SGD naudojimo galimybę.</p> <p><i>„176. Siekiant transporto sektoriaus dekarbonizacijos svarbu didinti AEI dalį transporto sektoriaus galutiniame energijos suvartojimo balanse ir mažinti išmetamųjų ŠESD kieki transporto sektoriuje, užtikrinant, kad transporto sektoriui reikalinga energija būtų gaminama šalies viduje ir taip eliminuojama transporto sektoriaus priklausomybė nuo importuojamo iškastinio kuro. Tačiau, atsižvelgiant į Lietuvoje išvystytą SGD infrastruktūrą ir SGD kaip pereinamojo kuro svarbą, transporto sektoriuje vidutiniu laikotarpiu skatinti tolimesnį SGD kaip pereinamojo kuro vertės grandinės vystymąsi ir naudojimą.“</i></p>	<p>NENS projekte yra pakankama siekiant atspindėti gamtinių dujų vaidmenį atskiruose sektoriuose.</p>
VšĮ „Žiedinė ekonomika“, 2024-04-14 Nr. ENMIN-2-24	<ol style="list-style-type: none">1. Siūlome Projekte nurodyti, kad AIE dalis energetikoje jau 2040 m. sieks 100%, kas yra 5 metais ankščiau nei Nacionalinėje klimato kaitos valdymo darbotvarkėje, bet pilnai pasiekama remiantis įvairiais skaičiavimais.2. Siūlome projekte nurodyti, kad naujos elektros energijos jungtys su kitomis valstybėmis yra vystomos tik tuomet, kuomet jų atsiradimas padėtų sumažinti elektros energijos kainas vartotojams. Priešingu atveju tokių jungčių vystymas turėtų būti finansuojamas elektros energijos gamintojų. Potencialiai elektros energijos jungtis su Vokietija gali būti naudinga tik gamintojams, o ne vartotojams, kurie mokėtų daugiau už elektros energiją. Taip pat tai būtų neefektyvus biudžeto lėšų naudojimas, nes nauda būtų tik gamintojams, kurių dauguma užsienio kapitalo įmonės ir didžiąją dalį mokesčių sumoka užsienio valstybėse.3. Siūlome Projekte nurodyti, kad nuo 2025 m. nauji (pirmą kartą į Lietuvos rinką tiekiami) šilumos gamybos įrenginiai, skirti patalpų apšildymui ir naudojančys iškastinį kurą, yra draudžiami. Tokiu keliu jau žengė daug pažangių Europos šalių.4. Siūlome Projekte nurodyti, kad vertinant branduolinės energetikos plėtrą, bus vertinamos ir alternatyvos. Pabrėžtume, kad Vokietijos aplinkos apsaugos agentūra vertina, jog klimato neutralus yra galimas (ir kainos atžvilgiu efektyvus) be branduolinės energetikos.5. Siūlome Projekte nurodyti, kad transporte skatinamos bus tik tokioms kuro (degalų) rūšys, kurios reikšmingai mažina šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir mažina oro taršą (ypatingai azoto oksidus, dėl kurių prieš Lietuvą Europos Komisija yra pradėjusi pažeidimo procedūrą). Dabar yra naudojama daug alternatyviųjų degalų, pvz., pirmos kartos biodegalų, kurie turi daug itin neigiamų šalutinių poveikių.6. Atkreipiame dėmesį, kad atliekų kiekiai ateityje mažės, atsižvelgiant į tai, jog ES skatins didesnę ekonomikos žiedisumą. Jau vien dabar pasiektas komunalinių atliekų deginimo lygis yra aukštesnis nei maksimalus teorinis leidžiamas 2035 m. atsižvelgiant į Lietuvos įsipareigojimus. Tokia pati situacija bus ir su pramonės atliekomis.7. Siūlome Projekte nurodyti, kad bus skatinamas perėjimas CŠT pradėti naudoti šilumos siurblius ir terminius saulės kolektorius. Taip CŠT sektorius taptų dar tvaresnis su mažesniu neigiamu poveikiu biologinei įvairovei, nes reikėtų mažiau biokuro.	<ol style="list-style-type: none">1. Neatsižvelgta. Remiantis specialiai Lietuvai atliktų studijų („Lietuvos energetikos vizijos iki 2050 m.“ ir kitų) duomenimis, rinkos situacija ir kylančiais iššūkiais, šiuo metu numatytas AEI dalies energetikoje didėjimas jau yra ambicingas ir beveik dvigubai didesnis, nei buvo numatytas 2018 m. patvirtintoje Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje.2. Atsižvelgta iš dalies. NENS numatyta naujų elektros jungčių su kitomis valstybėmis plėtra, tačiau nurodyta, kad turi būti atlikta ekonominė analizė prieš pradėdant konkrečiai vystyti kiekvieną iš projektų. Ekonominėje analizėje būtų įvertintos visos galimos naudos Lietuvos vartotojams ir būsimos išlaidos.3. Neatsižvelgta. Europos Sąjungos rinkai tiekiamų ir pradedamų naudoti kietojo kuro katilų reikalavimai vieningai visoje Europos Sąjungoje nustatomi Reglamentuose, t.y. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 288 straipsnyje apibrėžtais teisės aktais, kurie yra visuotinai taikomi, jų tekstas privalomas visas, ir jie yra tiesiogiai taikomi visose ES valstybėse narėse. Todėl toks atskiras vienos šalies veiksmas norimo rezultato nesuteiktų, nes technologijos rinkoje išliktų kaimyninėse ir kitose šalyse. Taip pat papildomai pažymėtina, kad oro taršos mažinimo kontekste, kietojo iškastinio kuro naudojimo draudimas, taip pat teisių savivaldybėms apriboti arba uždrausti naudoti vieną ar daugiau kuro rūšių savivaldybės teritorijoje ar jos dalyje suteikimas, šiuo metu svarstomas LR Seime Aplinkos oro apsaugos įstatymo pakeitimo projektu Nr. XIVP-3293.4. Atsižvelgta iš dalies. NENS numatytas tik branduolinės energetikos vystymo perspektyvos vertinimas, todėl branduolinė energetika bus vertinama kaip viena iš alternatyvų kitų elektros energijos gamybos	

		<p>8. Siūlome Projekte nurodyti, kad ateityje šilumai gaminti CŠT bus naudojamas tik biokuras iš kirtimo atliekų (SM3). Taip iš kertamų miškų būtų sukuriama didesnė pridėtinė vertė ir jų kirsti reikėtų mažiau.</p> <p>9. Siūlome Projekte atsisakyti anglies dioksido surinkimo, transportavimo ir panaudojimo. Vietoje to koncentruotis ties privalomu dabartinių taršių deginimo technologijų keitimu.</p> <p>10. Siūlome Projekte nurodyti, kad atsinaujinančios energetikos vystymas Lietuvoje visų pirma remsis energijos demokratizacijos principais ir nauda buitiniams Lietuvos vartotojams bei bendruomenėms.</p> <p>11. Siūlome Projekte nurodyti, kad bus siekiama iki 2050 m. turėti ne mažiau kaip 500 000 gaminančių ir aktyviųjų (įtraukiant ir bendruomeninės energetikos dalyvius) vartotojų. Taip būtų užtikrinama energijos demokratizacija ir sukuriama didžiausia nauda vietos buitiniams vartotojams.</p>	<p>šaltinių atžvilgiu. Todėl papildomas nurodymas, jog bus vertinamos ir alternatyvos yra netikslingas.</p> <p>5. Atsižvelgta iš dalies. NENS projekte numatyta, kad pagrindiniai transporto sektoriaus dekarbonizacijos tikslai yra didinti AEI dalį transporto sektoriaus galutiniame energijos suvartojimo balanse ir mažinti išmetamųjų ŠESD kiekį transporto sektoriuje. NENS projektu siekiama užtikrinti technologinį energijos derinių neutralumą. Pasiūlyme teigiama, kad turėtų būti skatinamos tik tokios degalų rūšis, kurios mažina šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir mažina oro taršą, pažymėtina, kad įgyvendinus NENS projekte numatytus tikslus didžioji dalis oro taršos būtų panaikinama dėl reikšmingo iškastinio kuro naudojimo sumažėjimo.</p> <p>6. Neatsižvelgta. 8 pav. CŠT sektoriuje naudojamo kuro struktūros ir pirminės energijos (PES) poreikio prognozė 2030 ir 2050 m. nurodoma atliekų dalis, įvertinant, įvertinant maksimalius Vilniaus, Kauno, Klaipėdos atliekų deginimo jėgainių pajėgumus. Papildomų atliekų deginimo pajėgumų nenumatoma. Atsižvelgiama į biologiškai skaidžią dalį komunalinėse atliekose ir tai kad bus naudojamos biogeninio CO₂ surinkimo technologijos. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad į atliekų deginimo įrenginius gali patekti tik atliekos, kurios jau yra praėjusios atliekų rūšiavimo procesą (t. y. po mechaninio biologinio atliekų apdorojimo (MBA) proceso), t. y. tik tokios atliekos, kurių neįmanoma perdirbti ir panaudoti žiedinėje ekonomikoje.</p> <p>7. Atsižvelgta iš dalies. NENS projekte nurodoma, kad šilumos gamybai CŠT sektoriuje bus siekiama panaudoti didesnę kitų AEI šaltinių (ne biokuro), įskaitant ir šilumos siurblių technologijas.</p> <p>8. Atsižvelgta iš dalies. NENS projekte nurodoma, kad „<...> Vienas iš svarbiausių tikslų – didinti tvariai pagaminto vietinio biokuro pasiūlą ir užtikrinti, kad biokuro gamybai būtų galima panaudoti kuo daugiau vietinės žaliavos, ypač miško kirtimo liekanų“, taip pat „biokurui naudoti tik tą biomasę, kurios nebeįmanoma panaudoti medienos gaminiams, pakartotiniam naudojimui, perdirbimui“.</p> <p>10. Neatsižvelgta. CO₂ panaudojimas yra vienas iš svarbesnių CCUS vertės grandinės etapų, sudarantis pagrindą išvestinių produktų, turinčių energetinę pridėtinę</p>
--	--	--	--

			<p>vertę, gamybai. Kita vertus, dokumente numatoma, kad surinkimas skatinamas įmonėse, kuriose dėl savitų gamybos procesų neįmanomas dekarbonizavimas.</p> <p>11. Atsižvelgta iš dalies. Atkreiptinas dėmesys, kad minėti principai jau atsispinti NENS projekto dalyje <i>AEI plėtra sausumos teritorijoje</i>.</p> <p>12. Neatsižvelgta. NENS numatyta, kad gaminantys ir aktyvieji vartotojai bus skatinami toliau ir jų plėtra yra vienas svarbiausių uždavinių siekiant įgyvendinti nacionalinius energetikos tikslus iki 2050 m. Tačiau tikslus skaičius nurodyti šiuo atveju būtų netikslinga, nes 2050 m. prognozės gali kisti atsižvelgiant į elektros tinklo pralaidumus, vartotojų elgseną ir įmonių bei namų ūkių pasiskirstymą pagal būsto tipą.</p>
Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija, 2024-04-15 Nr. 22	<p>1. Šiuo metu centralizuoto šilumos tiekimo (toliau – CŠT) sektoriaus kuro struktūroje 80 proc. sudaro vietinis biokuras ir komunalinės atliekos, priskirtos atsinaujinančių išteklių daliai. Akivaizdu, kad tai turi reikšminės įtakos šildymo sektoriaus dekarbonizacijai, tačiau Strategijos projekto skyriuje „Šilumos sektoriaus dekarbonizacija“ pasigendama naujų vartotojų, neprijungtų prie CŠT tinklų, prijungimo tikslų ir perspektyvų bei skatinimo. Siekiant šildymo (individualaus sektoriaus) dekarbonizacijos ir efektyvių CŠT sistemų geresnio panaudojimo bei konkurencingų šilumos kainų, reikia skatinti naujų vartotojų prijungimą prie CŠT (ypač miestuose) bei riboti gabalinio taršaus kietojo kuro naudojimą individualiam šildymui tankiai gyvenamose vietovėse. Taip pat racionaliau yra importuojamą ir brangesnę elektrą palikti sritims, kur be jos negalima išsiversti. Šilumą gaminti tiesiogiai naudojant atsinaujinančius išteklius – daug pigiau ir racionaliau. Įvertinus tai, kas išdėstyta, siūlome Strategijos projekto 143 straipsnį išdėstyti taip: „143. Pokyčius šilumos tiekimo sektoriuje iki 2050 m. lems šios pagrindinės kryptys: pastatų energinio efektyvumo didėjimas, neprisijungusių prie CŠT vartotojų perėjimas prie aplinkos energiją naudojančių technologijų (pvz., šilumos siurblių) ir augantis AEI technologijų naudojimas. Bendrai suvartojamos šilumos kiekis nuosekliai mažės dėl klimato kaitos pokyčių ir augančio energijos vartojimo efektyvumo. Siekiama atsisakyti iškastinio kuro naudojimo šilumos energijos sektoriuje. Neprisijungusius vartotojus prie CŠT skatinti jungtis prie efektyvių prieinamų CŠT sistemų ten, kur tai ekonomiškai pagrįsta, o kitur pereiti prie elektros energijos ir šilumos siurblių naudojimo. Biokuro poreikis trumpuoju laikotarpiu turėtų išaugti, tačiau nuo 2040 m. jo poreikis mažės, nes siekiama drausti kietojo gabalinio kuro naudojimą individualiam šildymui miestuose. Dėl Lietuvos klimato sąlygų ypatumo visiškai atsisakyti biokuro neplanuojama, jo panaudojimas planuojamas ir po 2050 m.</p> <p>2. Papildyti skyriaus pavadinimą taip: „Individualiai šiluma ir vėsoma apsirūpinančių vartotojų perėjimas prie elektros energijos arba prijungimas prie efektyvių CŠT sistemų“. O šį skyrį papildyti nauju straipsniu, nustatant, kad skatinamas esamų ir</p>	<p>1. Atsižvelgta iš dalies. Esant ekonominiam pagrįstumui, jau dabar CŠT sektoriaus įmonės gali prijungti naujus vartotojus prie CŠT sistemos ir papildomas paminėjimas yra netikslingas. Prognozuojama, kad biokuro poreikis mažės ne tik dėl kietojo gabalinio kuro atsisakymo individualiam šildymui miestuose, bet ir dėl kitų priežasčių. Todėl siūloma išdėstyti taip: „Pokyčius šilumos tiekimo sektoriuje iki 2050 m. lems šios pagrindinės kryptys: pastatų energinio efektyvumo didėjimas, neprisijungusių prie CŠT vartotojų perėjimas prie aplinkos energiją naudojančių technologijų (pvz., šilumos siurblių) ir augantis AEI technologijų naudojimas. Bendrai suvartojamos šilumos kiekis nuosekliai mažės dėl klimato kaitos pokyčių ir augančio energijos vartojimo efektyvumo. Siekiama atsisakyti iškastinio kuro naudojimo šilumos energijos sektoriuje, skatinti pereiti prie elektros energijos ir šilumos siurblių, aplinkos energijos naudojimo. Biokuro poreikis trumpuoju laikotarpiu turėtų išaugti, tačiau nuo 2040 m. jo poreikis mažės. Dėl Lietuvos klimato sąlygų ypatumo visiškai atsisakyti biokuro neplanuojama, jo panaudojimas planuojamas ir po 2050 m.“</p> <p>2. Neatsižvelgta. NENS projekte apie CŠT plėtrą minima 158, 162.11 punktuose. Šilumos ūkio plėtra reglamentuojama Šilumos ūkio įstatyme (8² str.), vietos savivaldybių, šilumos tiekimo įmonių strateginiuose dokumentuose.</p>	

		<p>naujų daugiabučių ir individualių namų prijungimas prie efektyvių CŠT sistemų, jei tai techniškai įmanoma ir ekonomiškai pagrįsta.</p> <p>Arba/ir 154 straipsnį išdėstyti taip:</p> <p>„154. Siekiant gerinti gyventojų komfortą pastatuose, bus skatinama prisijungti prie efektyvių centralizuoto šildymo ar vėsinimo sistemų, jeigu tai techniškai įmanoma ir dekarbonizacijos požiūriu efektyvu arba diegti šilumos siurblius vėsumai. Planuojama, kad iki 2030 m. bus įdiegtas apie 15 MW galios šilumos siurblių, o iki 2050 m. apie 50 MW galios šilumos siurblių, kurie gamins vėsumos energiją.“</p> <p>3. Patikslinti Strategijos projekto 160 straipsnį:</p> <p>„160. Kitos galimos kryptys CŠT sektoriaus transformacijai įgyvendinti: 160.1. palankios investavimo aplinkos, finansinių priemonių sukūrimas investicijoms į CŠT infrastruktūros atnaujinimą ir naujų vartotojų prijungimą prie CŠT infrastruktūros“</p> <p>4. Strategijos projekto 77 straipsnyje nurodoma, kad iki 2050 m. gamtinių dujų poreikis turėtų išnykti, o visą likusią metano dujų pasiūlą turėtų sudaryti biometanas, kuris bus gaminamas iš Lietuvoje esančių biomasės išteklių, ir galimai sintetinis metanas. Daug pigiau biomasę naudoti šilumos gamybai tiesiogiai, o ne deginti iš jos pagamintas dujas. Todėl siūlome papildyti: „Prioritetą teikti tiesioginiam biomasės panaudojimui centralizuotai šilumos ir elektros gamybai, o individualiam vartojimui reikalingą poreikį turėtų sudaryti biometanas, kuris bus gaminamas iš Lietuvoje esančių biomasės išteklių, ir galimai sintetinis metanas, jeigu jo gamyba iš žaliojo vandenilio ir biogeninio anglies dioksido bus konkurencinga su kitomis kuro rūšimis.“</p> <p>5. Siūlome atsisakyti manymo, kad CŠT sektorius privalės diversifikuoti naudojamus AEI, o biokuro naudojimas yra netvarus. Bent jau šiuo metu jokių priedų keisti vieną AEI (biokūrą) į kitą neturi nei ekonominės, nei kitokios prasmės. Be to, biokuras perkamas skaidriai biržoje, o jo gamintojų rinkoje yra pakankamai daug, kad užtikrintų tiekimo patikimumą ir konkurenciją šioje rinkoje.</p> <p>6. Siūlome Strategijoje identifikuoti jau esamų kogeneracinių elektrinių veiklos perspektyvas bei numatyti naujų biokogeneracinių elektrinių galingumų plėtrą ir skatinimą, užtikrinant stabilią elektros energijos gamybą, nepriklausančią nuo vėjo ar saulės spinduliuotės svyravimų.</p> <p>7. Todėl siūlome 167 straipsnį papildyti taip:</p> <p>„Ateityje biomasės dalis CŠT naudojamo kuro struktūroje gali mažėti dėl kitų AEI naudojančių technologijų plėtros, jei bus ekonomiškai pagrįsta, susidėvėjusius biokuro katilų galingumus, keisti kogeneraciniais įrenginiais arba alternatyviomis technologijomis.“</p>	<p>3. Neatsižvelgta. Šiame punkte numatomos CŠT sektoriaus transformacijos gairės, plėtra numatyta kituose NENS punktuose.</p> <p>4. Neatsižvelgta. Biometano gamybai neplanuojama naudoti medienos skiedrų ar miško kirtimo liekanų biokuro ar kito biokuro, tinkamo deginti CŠT įmonių šilumos gamybos įrenginiuose.</p> <p>5. Atsižvelgta iš dalies. Naujoji formuluotė:</p> <p>„148. Vykstant energetikos sektoriaus dekarbonizacijai ir elektrifikacijai, ES griežtėjant tvarumo reikalavimams biomasės kurui, tvariai miškininkystei, biokuro deginimo sukeliamai oro taršai CŠT sektoriaus laukia neišvengiami pokyčiai. Ilgalaikėje perspektyvoje CŠT sektorius, norėdamas išlikti, plėstis ir konkuruoti su sparčiai populiarėjančiais ir konkuruojančiais decentralizuotais apsirūpinimo šiluma būdais, privalės didinti savo konkurencingumą išnaudodamas masto ekonomiją, mažindamas šilumos tiekimo netektis tinkluose, labiau diversifikuoti naudojamus AEI išteklius šilumos gamyboje ir AEI kuro struktūrą, nes per didelę priklausomybę nuo vienos kuro rūšies energetikoje nėra tvarus ir ilgalaikis sprendimas – būtina užtikrinti šilumos gamyboje naudojamų AEI ir technologijų įvairovę.“</p> <p>6. Neatsižvelgta. Šilumos gamybos įrenginių plėtra numatyta Šilumos ūkio įstatyme – pagal savivaldybių tarybų patvirtintus šilumos ūkio specialiuosius planus, kurie nustato ilgalaikio šilumos ūkio planavimo ir plėtros gaires, taip pat pagal šilumos tiekėjo parengtą dešimties metų šilumos ūkio plėtros investicijų planą. Be to, vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymu, šilumos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas yra priskirtas savarankiškosioms (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtoms) savivaldybių funkcijoms. Šilumos ūkio įstatymo 9 straipsnyje nustatyta, kad savivaldybės institucija organizuoja šilumos tiekimą šilumos vartotojams pagal jų poreikius patalpoms šildyti ir karštam vandeniui ruošti, remdamasi šilumos ūkio specialiuoju planu.</p> <p>7. Atsižvelgta iš dalies. Siūloma papildyti 175 punktą:</p> <p>„176.3. jei bus ekonomiškai pagrįsta, susidėvėjusius biokuro katilų galingumus keisti kogeneraciniais įrenginiais arba alternatyviomis AEI technologijomis.“</p>
--	--	--	--

	<p>VšĮ Lietuvos energetikos institutas, 2024-04-15 Nr. D2-164-31</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iš Strategijoje minimų trijų scenarijų (Klimatui neutralios energetikos (KNE), Vandenilio gamybos regionui (VGR), Žaliosios energijos produktų (ŽEP) scenarijai) pavadinimų galima suprasti ką jie reiškia, tačiau lieka neaišku, kokiais principais parinkta generuojančių galių struktūra (įrengtoji galia pagal technologijų tipus). Kodėl, pvz., KNE scenarijuje numatoma būtent 9 GW, o ne 12,5 GW kaip ŽEP scenarijuje (ar dar kitokia) sausumos vėjo elektrinių įrengtoji galia? Analogiškai klausimai kyla ir dėl visų kitų technologijų galių <...>. Kelrodžio scenarijaus formavimo principai dar labiau neaiškūs. Teigiama, kad jis užtikrina „optimalų santykį tarp energetinės ir elektros energijos priklausomybės lygio nuo importo, sutaupomų ŠESD emisijų dydžio, vandenilio eksporto ir išvestinių vandenilio produktų eksporto lygio bei bendros energetinės sistemos kainos, įskaičiuojant ir lėšų poreikį naujai infrastruktūrai“, tačiau lieka neaišku kaip pasiekiamas optimumas tarp šių principiniai skirtingų kriterijų. 2. Strategijoje netaikomi kaštų-naudos analizės principai. Tiesiog teigiama, kad reikia įgyvendinti tam tikrus sprendimus. Nepateikiama vartotojams ir visuomenei labai svarbi informacija apie tikėtinas elektros energijos, šilumos, vandenilio ar sintetinių degalų gamybos savikainas, neparodoma kokią naudą šalis gaus iš tokių produktų eksporto. Žodžiai „kaina“, „savikaina“ strategijoje figūruoja tik kaip bendriniai daiktavardžiai be jokios skaitinės vertės. DNV studijoje be kita ko konstatuojama, kad elektros energijos kainas 2050 m. apspręs ne ribinės elektros energijos gamybos išlaidos, bet poreikiai, o Lietuvos atveju – didžiąją metų dalį pramonė, gaminanti vandenilį. Taigi vandenilio gamybos racionalumo ir apimčių klausimas turi būti labai rimtai pagrįstas, nes tai turės įtakos kitų produkcijos rūšių konkurencingumui. 3. Lietuvoje propaguojama gerovės valstybės kūrimo idėja. Tuo vadovaujantis, pagrindinis akcentas Strategijoje turėtų būti skiriamas šalies energijos vartotojams – pramonei, namų ūkiams, paslaugų sektoriui ir pan. Tačiau Strategijoje vartotojams bei apskritai visuomenės gerovei stokojama dėmesio. Tai parodo ne tik visuomenės poreikių neprioritetizavimą, bet ir identifikuoja, kad parengtos Strategijos įgyvendinimas didina energijos nepritekliaus augimo riziką. <...> Manytume, kad šalies vartotojų interesai ir energetikos verslo prioritetai turėtų būti sukeisti vietomis, prioritetą teikiant vartotojams. 4. Strategijoje nepakankamai vertinamas regioninis kontekstas. Neanalizuojama, kaip aplinkinėse šalyse vystysis energetika, kokios formuosis elektros energijos ir kitų energetikos produktų kainos ir pan. <...> Dėl to projekto orientacija tik į Lietuvos sprendimus, regioninio bendradarbiavimo srityje apsiribojant sinchronizacija ir sąlyginai mažais projektais, o stambios infrastruktūros kūrimą numatant kaip išskirtinai Lietuvos tikslą, atrodo neapdairi. Privalo būti numatytos rizikų valdymo priemonės ir būdai garantuoti investicijų naudą būtent Lietuvai. 5. Nors strategija turėtų, visų pirma, būti orientuota į Lietuvos visuomenės gerovę, būtent visuomenės interesų atspindėjimo joje ir pasigendama. Šiuo klausimu pateikiami keli poveikio BVP ir užimtumui įverčiai, tačiau tuo pačiu pažymimas jų nepatikimumas ir mokslinių tyrimų poreikis. Dar daugiau, kompanijos DNV 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neatsižvelgta. Aprašyti pasiūlymai buvo atlikti „Lietuvos energetikos vizijos iki 2050 m.“ studijos atlikimo metu, kurios rezultatais ir buvo remtasi rengiant NENS. Studijoje detalai aprašoma kaip buvo pasirinkti nagrinėjami scenarijai. 2. Neatsižvelgta. Papildomos finansinės analizės bus taikomos įgyvendinimo plano priemonėms. Pažymėtina, kad „Lietuvos energetikos vizijos iki 2050 m.“ studijoje buvo vertinami skirtingų scenarijų, infrastruktūros ir energetikos sistemos išlaikymo kaštai. Pasirinktas optimaliausias scenarijus įvertinus visus šiuos kriterijus. Taip pat papildomai tiek potencialus vandenilio gamybos kaštai, tiek elektros energijos kainos papildomai yra vertinamos šiuo metu atliekamos „Lietuvos energetikos sistemos modeliavimo studijoje LT100“, o šie rezultatai bus panaudoti tiek rengiant įgyvendinimo veiksmų planą, tiek ateityje numatant reikalingus veiksmus NENS numatytiems tikslams pasiekti. 3. Atsižvelgta iš dalies. Energijos vartotojai yra vienas iš keturių pagrindinių NENS tikslų iki 2050 m. Visi keturi pagrindiniai tikslai (kurių kiekvienas yra svarbus tiek vartotojams, tiek energetikos verslams) nėra pateikiami prioriteto tvarka ir todėl jų svarba yra lygiareikšmė. Pažymėtina, kad auganti vidaus energijos gamyba, mažėjantis importas, didėjančios eksporto apimtys teigiamai atsilieps visiems Lietuvos energijos vartotojams – nuo verslo iki gyventojų. 4. Neatsižvelgta. Visos studijos ir tyrimai, kuriais buvo remtasi rengiant NENS apžvelgia ir regioninį kontekstą. Scenarijai buvo pasirinkti įvertinus regioninį ir ES kontekstą, kylančius reikalavimus dekarbonizuotis, kitų valstybių planus energetikos sektoriuje. NENS yra Lietuvos vidaus dokumentas, todėl jame nėra plačiau aptariama kitų valstybių padėtis arba jų planai. 5. Atsižvelgta iš dalies. 262 punkte nurodyta, kad poveikio BVP ir užimtumo skaičiai yra orientaciniai. 6. Neatsižvelgta. NENS tokio detalumo informacija yra nepateikiama. Elektros energetikos sistemos darbo režimų detalizavimas – elektros energijos perdavimo operatoriaus užduotis. Taip pat pastebėtina, kad detalai visi režimai yra ir bus analizuojami „Lietuvos energetikos sistemos modeliavimo studijoje LT100“, kurią atlieka Nacionalinė atsinaujinančios energetikos laboratorija (JAV). Šiuose
--	--	--	---

		<p>studijoje „Lithuania Energy System Transformation to 2050“ (p. 61) šie įverčiai kritikuojami daug griežčiau kaip paremti „nykščio taisykle“ ir negalimi vertinti kaip ateities prognozė. Akivaizdu, kad jais negalima remtis ir priimant strateginius sprendimus. Dėl to būtina įvertinti planuojamų scenarijų socioekonominį poveikį ir numatyti priemones neigiamam poveikiui išvengti, užtikrinti energetikos transformacijos teisingumą, sąžiningą rizikų ir naudų paskirstymą tarp visuomenės grupių, numatyti priemones energijos nepritekliui išvengti.</p> <p>6. Strategijoje pasigendama energetikos sistemos darbo režimų detalizavimo. Tai sudaro prielaidas rimtoms abejonėms, ar energetikos sistema su pateikiama generuojančių galių struktūra gali būti techniškai ir ekonomiškai gyvybinga.</p> <p>7. Išvestiniai klausimai, susiję su nepateikiama energetikos sistemos darbo režimų detalizacija:</p> <p>7.1 Strategijos 1 lentelėje ir tekste minima 0,5 – 0,26 GW (kelrodžio scenarijuje 0,5 GW) gamtines dujas ir (ar) vandenilį naudojančių elektrinių bei iki 2,1 GW (kelrodžio scenarijuje 1,5 GW) branduolinių elektrinių įrengtoji galia, kurios, kaip teigiama Strategijoje, taip pat galės dalyvauti AEI nepastovios generacijos balansavime. Tačiau šie papildomi 2 GW kartu su 6 klausime minimais 5 GW balansavimo pajėgumų neprilygsta galimai netekčiai sausumos vėjo ir saulės šviesos elektrinėse. Kita vertus, jei mažąsias branduolines elektrines numatoma naudoti AEI nepastovios generacijos balansavimui (kaip teigiama 124 str.), kyla ekonominio turinio klausimas, kodėl šiai funkcijai vykdyti siūloma technologija, pasižyminti sąlyginai didelėmis investicijomis ir mažomis eksploatavimo sąnaudomis? Tokios technologijos paprastai siūlomos baziniam darbo režimui. Tiesa, 126 str. pateikiama informacija suponuoja, kad branduolinėms elektrinėms Strategijoje skiriama bazinio darbo režimo funkcija. Tai dar labiau komplikuoja AEI nepastovios generacijos balansavimo klausimą.</p> <p>7.2 Jei AEI nepastovios generacijos balansavimui numatoma panaudoti vandenilio gamybos įrenginius, kyla klausimai: koks tada bus šių vandenilio gamybos įrenginių galios išnaudojimo koeficientas ir kokia bus vandenilio gamybos savikaina; ar pagamintas vandenilis bus konkurencingas tarptautinėje rinkoje? Analogiškas klausimas būtų ir dėl iš vandenilio gaminamų sintetinių degalų.</p> <p>7.3 Jei nepastoviai AEI generacijai numatoma išnaudoti tarpvalstybines elektros perdavimo jungtis, kyla klausimas, kuo pagrįsta tokia prielaida? Lietuva ir jos kaimyninės šalys meteorologinių sąlygų prasme yra išsidėsčiusios palyginti nedidelėje teritorijoje. Natūraliai peršasi mintis, kad tuo atveju, kai Lietuvoje bus geros meteorologinės sąlygos elektrą gaminti vėjo ir (ar) saulės šviesos elektrinėse, panašios sąlygos bus ir kaimyninėse valstybėse ir atvirkščiai. Taigi, kaip kaimyninės šalys galės prisidėti prie AEI nepastovios generacijos balansavimo Lietuvoje? Ar šią funkciją siekiame deleguoti kaimynams? Už kokią kainą? Ar numatomi tokie tarpvalstybiniai susitarimai?</p> <p>7.4 Strategijoje teigiama, kad nepastoviai AEI elektros gamybai balansuoti bus panaudojami šilumos tiekimo sistemų pajėgumai, aktyvus pramonės ir kitų vartotojų grupių įsitraukimas į vartojimo apimčių (darbo režimų) keitimą ir</p>	<p>modeliavimuose aktyviai dalyvauja elektros energijos perdavimo operatorius „Litgrid“.</p> <p>7.1. Neatsižvelgta. Iš modulinų branduolinių reaktorių (toliau – MBR) pirmiausiai tikimasi, kad jie užtikrins adekvačią elektros energijos gamybą ir patikimą prieinamą galią elektros energetikos sistemos poreikiams. Tačiau dėl technologinio progreso branduoliniai reaktoriai įgyja technines galimybes lanksčiai reaguoti į pokyčius elektros energetikos sistemoje, kas jiems suteiktų platesnes galimybes veikti sistemoje. Tačiau šios galybės turi būti išbandytos realiomis sąlygomis ir įvertintas realus jų poveikis elektros energijos sistemai. Strategijos projekte yra numatoma galimybė įgyvendinti MBR projektus Lietuvoje ir numatomas galimas jų vaidmuo, tačiau prieš priimant galutinius sprendimus turi būti atlikta MBR verslo modelio analizė ir plėtos galimybių vertinimas (129 punktą), tame tarpe pasiūlytas veiklos modelis, įvertintas elektros energetikos sistemos balansavimo potencialas ir kt.</p> <p>7.2. Neatsižvelgta. Nepateikiami siūlymai NENS projektui. Užduodami klausimai yra priemonių lygmens (pvz. kiekvienas vystomas vandenilio projektas savo verslo plane nusimatys priimtinas vandenilio gamybos įrenginių galios išnaudojimo koeficientus). Pagal bendrąsias studijas, įvertinus AEI plėtra ir gamybos sąlygas, Lietuvoje vandenilio gamyba gali būti konkurencinga ES mastu.</p> <p>7.3. Neatsižvelgta. NENS rengimo metu atliktos studijos modeliavo galimą AEI gamybos koreliaciją su kitomis regiono valstybėmis ir nustatė, kad su dalimi valstybių ji yra nedidelė. Taip pat pažymėtina, kad pirmojo tikslo antrasis uždavinys („Elektros energetikos sistemos pajėgumų užtikrinimas ir lankstumas“) numato užduotį Lietuvai turėti subalansuotą elektros energetikos sistemą.</p> <p>7.4. Atsižvelgta iš dalies. Pridėta 3 lentelė, kurioje detalizuojami lankstumo pajėgumai. Pažymėtina, kad „Lietuvos energetikos sistemos modeliavimo studijos LT100“ duomenimis, įvertinus orų tendencijas Lietuvoje ir sumodeliavus laikotarpį iki 2030-ųjų metų, nustatyta, kad labiausiai vėjuoti mėnesiai (pagal eiliškumą) yra sausis, spalio, balandis ir gruodis. Visais šiais mėnesiais Lietuvos klimato zonoje šilumos poreikis yra vienas</p>
--	--	--	---

		<p>pan.<...>. Kita vertus, Strategijoje siūloma didelę dalį šilumos pagaminti šilumos siurblių pagalba. Kaip žinia, maksimalūs šilumos poreikiai būna žiemos sezono metu, kuomet saulės šviesos elektrinių generacija yra maža, o dažnai ir nevėjuota, kas riboja elektros energijos gamybą vėjo elektrinėse. Kaip tokie šilumos šaltiniai gali prisidėti nepastovios elektros generacijos iš AEI subalansavimo? Ar šilumos tiekimo sistemose numatomi šilumos siurblius dubliuojantys šilumos gamybos įrenginiai? Kokie? Kokioje apimtyje?</p> <p>8. Strategijoje siūlomi energetikos sektoriaus pertvarkymai pareikalaus didelių investicijų, tačiau neparodoma, kaip investicijų koncentravimas energetikos sektoriuje paveiks kitas šalies ūkio šakas. O gal mažiau ambicingi tikslai energetikos sektoriuje būtų naudingesni visai šalies ekonomikai? Strategijoje tiesiog teigiama, kad energetikos vystymas turės teigiamą įtaką kitoms ūkio šakoms ir skatins jų vystymąsi. Tačiau neaišku, kuo pagrįsti tokie teiginiai? Kas tokią analizę atliko? Kur skelbti analizės rezultatai?</p> <p>9. Strategijoje daugelyje vietų kalbama apie palankių investavimo sąlygų sudarymą Lietuvoje. Tuo siekiama pritraukti investicijas strategijoje numatytų uždavinių įgyvendinimui. Tačiau niekur nepaminima, kas konkrečiai yra numatoma šioje srityje? Kuo numatomos sąlygos bus kitokios, nei buvusios pastaruosius dešimtmečius, kuomet taip pat buvo siekiama pritraukti investicijas į visas Lietuvos ekonomikos sritis?</p> <p>10. Strategijos tekste apstu deklaratyvių teiginių, daug kas grindžiama prielaidomis, esamomis ar sukuriamomis išskirtinėmis ar palankiomis sąlygomis (pvz., 17; 36; 37; 79; 108; 141; 181; 182; 208; 210 ir kt. str.). Norėtusi teiginių objektyvaus mokslinio pagrindimo.</p> <p>11. 5 str. „Energetikos sektoriaus pokyčiai palies energijos gamybą, pramonės įmones iki buitinius energijos vartotojus“ keistina į „Energetikos sektoriaus pokyčiai paveiks energijos gamybą, pramonės įmones, buitinius energijos vartotojus ir kitus visuomenės atstovus“. Be to, 5 str. „Šių studijų duomenys ir išvados yra techninis Strategijos pagrindas“ studijos turėtų būti pateiktos su aiškiomis nuorodomis, kad skaitytojai konkrečiai žinotų, kurios studijos yra naudojamos kaip techninis Strategijos pagrindas.</p> <p>12. 10 str. „Sparti energijos iš AEI gamybos įrenginių plėtra <...> didina kompetencijas valdant elektros energijos perdavimo ir skirstomuosius tinklus“ – vietoje „didina kompetencijas“ turėtų būti „reikalauja kompetencijų valdant elektros energijos perdavimo ir skirstomuosius tinklus“. Į energetikos sistemą nederėtų žiūrėti kaip į „žaidimų aikštelę“ kompetencijoms. Kompetencijoms ugdyti ir specialistams rengti būtini demonstraciniai pilotiniai projektai. Kaip galimybė energijos vartojimo srityje minimas tik efektyvumas (viešųjų ir privačių pastatų renovacija), tačiau svarbias galimybes suteikia ir energijos vartojimo mažinimas, vartojimo lankstumas, elgsenos kaita ir kitos šiuolaikinės tendencijos energetikoje nepakankamai įvertintos projekte.</p> <p>13. 10 str. taip pat teigiama, kad „Konkurencinga elektros energijos kaina bus vienas iš esminių faktorių Lietuvai konkuruojant su kitomis valstybėmis dėl investicijų</p>	<p>didžiausias, todėl šilumos siurbliai gali prisidėti prie AEI balansavimo.</p> <p>8. Neatsižvelgta. NENS numatyta energetikos sektoriaus pertvarka pirmiausia remiasi Lietuvos tarptautiniais įsipareigojimais iki 2050 m. pasiekti klimatui neutralią ekonomiką, todėl dalis pokyčių yra neišvengiami ir turės būti įgyvendinti. NENS projektu siekiama įgyvendinti šiuos tikslus maksimaliai naudingiausiu keliu, kartu sukuriant papildomas galimybes, kurias atveria energetikos transformacija, Lietuvos gyventojams ir verslui.</p> <p>9. Neatsižvelgta. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi, rengiamose nacionalinėse darbotvarkėse konkrečios priemonės nėra nurodomos.</p> <p>10. Neatsižvelgta. Teiginiai grindžiami jau atliktomis studijomis ir tyrimais, energetikos sektoriaus įmonių išvalgomis.</p> <p>11. Atsižvelgta iš dalies. Visos studijos ir tyrimai, kuriais buvo remtasi rengiant NENS, yra nurodomi Nutarimo projekto aiškinamajame rašte.</p> <p>12. Neatsižvelgta. 9 punkte nurodoma, kad Lietuvoje plečiant ir vystant AEI gamybos įrenginius, didėja ir šios srities specialistų skaičius. Todėl vertinant apibendrintai, nurodoma, kad AEI plėtra didina kompetencijas šioje srityje. Pateikta formuluotė niekaip nesusijusi su demonstraciniais projektais.</p> <p>13. Neatsižvelgta. NENS neteigiama, kad tik išskirtinai Lietuvoje bus konkurencinga elektros kaina. Įvertinus atliktų tyrimų rezultatus, matoma, kad visas regionas pasižymės panašia tendencija (kaip ir teigiama pastaboje). Tačiau įvertinus tendencijas vidurio Europoje, numatoma, kad visos regiono valstybės (įskaitant ir Lietuvą) turės galimybių pasinaudoti naujomis galimybėmis.</p> <p>14. Atsižvelgta iš dalies. Naudojamas rodiklis, kuris buvo sukurtas „Lietuvos energetikos vizijos iki 2050 m.“ studijoje ir jo pagrindą yra numatomas tolimesnis vertinimas. Papildomo rodiklio sukūrimas apsunkintų tikslų pasiekimo vertinimą.</p> <p>15. Neatsižvelgta. „Lietuvos energetikos vizijos iki 2050 m.“ studijos ir „Lietuvos energetikos sistemos modeliavimo studijos LT100“ duomenimis, Lietuvoje pagamintas vandenilis ir elektros energija gali būti</p>
--	--	---	--

		<p>pritraukimo į naujų technologijų gamybą, ateities pramonės ir paslaugų vystymą“. Verta pažymėti, kad elektros energijos kaina, kuri pasireiškia Lietuvos kainų zonoje (plg. Nord Pool Spot duomenis) yra būdinga Latvijos kainų zonai bei didele dalimi ir Estijos kainų zonai. Ši tendencija išliks tol, kol bus pakankami tarpvalstybiniai tinklų pralaidumai. Be to, 24 str. 2 dalyje pateiktame VGR scenarijuje numatomos „papildomos elektros energijos jungtys su kitomis valstybėmis“. Tai lems dar menkesnį nei dabar esantis kaininį išskirtinumą. <...> Todėl straipsnio teiginys kelia dvejonų dėl jo pagrįstumo.</p> <p>14. 1 ir 2 pastabos po 2 lentelės. Kodėl energetinės priklausomybės ir elektros energijos priklausomybės rodikliai apibrėžiami skirtingai (vardiklyje naudojama pirminė arba galutinė energija)? Kita vertus, reiktų geriau energetinį saugumą atspindinčio rodiklio.</p> <p>15. 32 str. Nėra aišku, kuo remiantis teigiama, kad Lietuvoje pagamintas vandenilis ir išvestiniai produktai turės konkurencinį pranašumą. <...> Taip pat minima, kad Lietuva turėtų tapti ženklija elektros energijos eksportuotoja regione. Neaišku, kaip šis tikslas dera su kaimyninių šalių strateginiais tikslais. Ar nebus taip, kad visos šalys regione žada tapti ženkliais eksportuotojais regione? Net jei ir bus šalių, planuojančių būti importuojančiomis, atsižvelgiant į tai, kad regione klimatinės sąlygos yra itin panašios, tikėtina, kad tuo metu, kai Lietuva turės elektros gamybos perteklių, tokios šalys pačios pasidengs savo elektros poreikius.</p> <p>16. 39 str. nepateikia naujos informacijos, todėl gali būti integruotas į 38.1. Uždavinių detalizavimas pateikiamas tiek 41 str., tiek 42-48 str. Teiginiai kai kuriais atvejais kartojasi, todėl rengiant naują projekto redakciją rekomenduotina arba 41 str. apsiriboti uždavinių išvardijimu, arba išplėsti detalizavimą 41 str. ir atsisakyti 42-48 str. Šis komentaras galioja ir kitiems uždaviniams.</p> <p>17. 68 str. Labai deklaratyvius, bet nėra aišku kaip bus įgyvendinami visi jame numatomi veiksmai.</p> <p>18. 77 str. Strategijoje akcentuojamas greitas perėjimas prie žaliajo vandenilio ekonomikos. Ar tikrai tikslinga trąšas gaminti iš gamtinių dujų, kai šalyje jau nuo 2030 m. yra perteklinė vandenilio gamyba, orientuota į eksportą (importuojam gamtines dujas vandenilio gamybai ir lygiagrečiai eksportuojam vandenilį).</p> <p>19. 81 str. 1 dalis. Neaišku kaip bus siekiama, „kad mažėjant gamtinių dujų vartojimui, esamos dujų infrastruktūros sąnaudos nekristų ant ateities dujų iš AEI ir mažo anglies dioksido pėdsako dujų vartotojų“, ypač jei bus skatinamas dujų iš AEI ir mažo anglies dioksido pėdsako dujų integravimas į esamą dujų infrastruktūrą.</p> <p>20. 81 str. 6 dalis. Siekiama „įvertinti, kokiomis sąlygomis būtų konkurencinga gaminti sintetinį metaną iš žaliajo vandenilio ir biogeninės kilmės anglies dioksido“. Tuo tarpu 77 str. jau aiškiai įvardijama kiek jo planuojama pagaminti.</p> <p>21. 2 pav. pateikiamas itin ilgas MBR statybos laikotarpis. Jei ši technologija būtų išvystyta, vienas iš esminių jos privalumų prieš tradicinius reaktorių būtų trumpas statybos periodas dėl standartizavimo ir iš anksto pagamintų modulių.</p> <p>22. 126 str. teigiama, kad 1,5 GW galios MBR gamintų 11,2 TWh elektros energijos per metus. Tokiu atveju jų galios išnaudojimo koeficientas būtų didesnis nei</p>	<p>konkurencingi su kitų šalių ištekliais. Dėl kitų šalių planų, žr. į 13 atsakymą.</p> <p>16. Neatsižvelgta. Pasirinktas tikslų ir uždavinių pateikimo būdas, siekiant didesnio aiškumo skaitytojams.</p> <p>17. Neatsižvelgta. Konkrečios įgyvendinimo priemonės bus nurodomos NENS įgyvendinimo veiksmų plane.</p> <p>18. Neatsižvelgta. Numatyti tikslai įvertinti pagal „DNV“ ir „Baringa Partners LLP“ atliktas studijas, kurios specializuotai įvertino Lietuvos situaciją ir galimybes, taip pat įvertinus 2023 m. spalio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2023/2413, kuria iš dalies keičiami Direktyva (ES) 2018/2001, Reglamentas (ES) 2018/1999 ir Direktyva 98/70/EB, kiek tai susiję su skatinimu naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, ir panaikinama Tarybos direktyva (ES) 2015/652 22a straipsnio tikslus iki 2030 m. Trąšų gamybos dydis nurodomas atsižvelgiant į REDIII direktyvos reikalavimus, taip pat įvertinus Lietuvos įmonių technologinį ir finansinį pasirengimą pereiti prie žaliųjų alternatyvų, jų plėtros planus ir vandenilio panaudojimą.</p> <p>19. Neatsižvelgta. Konkrečios priemonės bus nurodomos NENS įgyvendinimo veiksmų plane.</p> <p>20. Neatsižvelgta. 78 str. numatomi biometano gamybos rodikliai, ne sintetinių dujų.</p> <p>21. Atsižvelgta iš dalies. Sutinkame, kad IV kartos MBR statybos laikas turėtų būti apie 3 metus. Tačiau statyboms reikia pasirengti, t. y. turi būti įgyvendintas technologijos pavyzdinė elektrinė, sudarytos sutartys su gamintojų, įgyvendintos PAV procedūros, atlikti tirimai busimos elektrinės aikštelėje ir galiausiai turi būti pakankami pajėgumai pagaminti MBR. Todėl konservatyviai atsižvelgdami į šias priežastis ir kada reikalinga MBR generacija elektros energijos sistemoje, priėmėme sprendimą, kad nuo sprendimo įgyvendinti MBR projektą, jis gali būti įgyvendintas per 10 metų. Esant palankioms sąlygoms jis galėtų būti įgyvendintas ir greičiau.</p> <p>22. Atsižvelgta iš dalies. Pagal „Lietuvos energetikos vizijos iki 2050 m.“ studijos rezultatus, MBR yra skirtas užtikrinti adekvačią elektros energijos gamybą ir patikimą prieinamą galią elektros energetikos sistemos poreikiams, kuris sustabdomas kai saulės ir vėjo generacija yra perteklinė ir kiti lankstūs generacijos šaltiniai jau sustabdyti. 11,2 TWh elektros energijos gamyba per</p>
--	--	--	---

		<p>daugumos šiuo metu veikiančių branduolinių reaktorių. MBR dirbant beveik pastoviu režimu nebūtų galimybių 124 str. aptariamam lankstumui.</p> <p>23. 136 str. Ar orientavimasis į išvestinius vandenilio produktus nesuponuoja tarpvalstybinės vandenilio perdavimo infrastruktūros (H2 backbone) nereikalingumo?</p> <p>24. 159.1 str. Šilumos talpyklos, kaip ir AEI technologijos nėra laikytinos ištekliumi.</p> <p>25. 206 str. Reikėtų patikslinti, kokių ir kiek išvestinių vandenilio produktų bus pagaminama iki 2030 m. Ar į šį išvestinių produktų kiekį įtrauktas ir neenergetinėms reikmėms panaudotas vandenilis (Achema, AB).</p> <p>26. 244 str. įteisinamos nuostatos, kurios yra perteklinės arba leidžiančios kištis ir pažeisti aukštųjų mokyklų autonomiją, kaip pvz.: „būtina įvertinti aukštųjų mokyklų energetikos studijų programų turinį“. Atkreiptinas dėmesys, kad studijų programų turinio vertinimui yra patvirtintas veikiantis privalomas studijų programų (ketinamų vykdyti ir vykdomų) akreditavimo procesas. Būtina pabrėžti, kad dėl perteklinio reguliavimo Konstitucinis Teismas jau yra papildomai išaiškinęs, kad Konstitucijos 40 straipsnio 3 dalyje laiduojama aukštųjų mokyklų autonomija suponuoja šių mokyklų akademinės bendruomenės savivaldą. Šių principų neatitinkantis teisinis reguliavimas galėtų sudaryti prielaidas valstybei nepagrįstai kištis į aukštųjų mokyklų veiklą ir tuo būdu būtų pažeidžiama Konstitucija.</p> <p>27. 247 str. nėra aišku, kodėl apsiribojama naujų centrų kūrimu. Tiksliau vystyti jau egzistuojančius ir pasinaudoti ten dirbančio personalo kompetencijomis. Sprendžiant šiuos klausimus reikėtų peržiūrėti ir mokslo pasiekimų vertinimo sistemą, finansavimą skirti kartu ir moksliniams tyrimams, ir mokslinių tyrimų bei studijų infrastruktūros kūrimui ir išlaikymui.</p> <p>28. 253-255 str. pateikti įverčiai iš DNV studijos „Lithuania Energy System Transformation to 2050“, tačiau toje studijoje pabrėžiamas jų nepatikimumas <...>. Manytina, kad Strategijoje neturėtų būti pateikiami žinomi nepatikimi įverčiai.</p>	<p>metus MBR yra tikėtina maksimali gamyba tam tikromis sąlygomis (meteorologinėmis ir sistemos konfigūracijos).</p> <p>23. Neatsižvelgta. Kadangi numatoma, kad ne visas pagamintas vandenilis bus skirtas išvestinių jo produktų gamybai, tarptautinių energetinių jungčių poreikis išlieka.</p> <p>24. Neatsižvelgta. Numatoma, kad talpyklos bus naudojamos AEI energijai kaupti ir panaudoti.</p> <p>25. Neatsižvelgta. Dokumente teikiamas pavyzdinis galimų pagaminti išvestinių produktų sąrašas: sintetiniai žalieji degalai, chemijos produktai, Tačiau atsižvelgiant į vandenilio panaudojimo energetikos sektoriuje specifiką, detalizuojamas būtent pagaminamų išvestinių vandenilio produktų kiekis.</p> <p>26. Neatsižvelgta. Studijų kokybė, integruoto studijų proceso nebuvimas - nuolat rinkos dalyvių akcentuojamas energetikos studijas baigusį specialistų trūkumas. Konkretūs studijų kokybės tobulinimo priemonės pagal kompetenciją įgyvendins jas vykdančios institucijos.</p> <p>27. Neatsižvelgta. Pasiūlymas teikiamas atsižvelgiant į Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos rengiamos kompetencijų/technologijų vystymo centrų kūrimo koncepciją.</p> <p>28. Atsižvelgta iš dalies. Pasikartojanti pastaba, žr. 5 punktą.</p>
Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2024-04-15 Nr. SR-1423	<p>1. Detalizuoti Strategijos projekto 244.1 papunktį, nurodant, kokiems subjektams turėtų būti sudarytos galimybės įsitraukti į ugdymo procesą ir kokia būtų siekiama šių subjektų įsitraukimo nauda.</p> <p>2. Siūloma patikslinti ir diferencijuoti Strategijos projekto 244.1 papunktyje nurodytą integruoto praktinio mokymo taikymą. Praktinis mokymas didžiąją mokymosi dalį sudaro profesinio mokymo įstaigose, trečdalį studijų programos apimties kolegijose, tačiau universitetų misija yra ugdyti studentų mokslinę kompetenciją, suteikti žinias ir išugdyti gebėjimus, reikalingus spręsti energetikos uždavinius, projektuoti, valdyti ir analizuoti energetikos sistemas. Dėl šios priežasties siūloma tikslinti energetikos sektoriaus specialistų kvalifikacijos poreikius ir atitinkamai pagal galiojančią nustatytą tvarką diferencijuoti mokymosi būdus.</p> <p>3. Strategijos projekto 244.2 papunktyje nurodoma būtinybė tobulinti arba siūlyti naujas energetikos studijų programas (ar jų modulius). Prašome patikslinti, kokiais duomenimis remiantis daroma prielaida, kad minėtų studijų programų kokybė yra nepakankama.</p>	<p>1. Atsižvelgta iš dalies. Akcentuojamas integruotas mokymo ir studijų procesas, sudarantis galimybes energetikos studijų studentams kuo anksčiau susipažinti su vystomomis technologijomis, o sektoriaus įmonėms dalyvauti tobulinant studijų programas ar jų modulius.</p> <p>2. Atsižvelgta iš dalies. Nurodomas energetikos sektoriaus įmonių, STEAM centrų ir universitetų bendradarbiavimas siekiant užtikrinti teorinių žinių pritaikymo praktikoje galimybes.</p> <p>3. Atsižvelgta iš dalies. Remiamasi energetikos sektoriaus įmonių apklausa ir universitetų teikiama informacija apie uždaromas programas, kurios dėl tam tikrų priežasčių nesurenka minimalaus studentų skaičiaus. Lauko tyrimo metu rengiant Energetikos inovacijų ekosistemos stiprinimo veiksmų planą konstatuota, kad viena iš programos nepopuliarumo priežasčių gali būti ir</p>	

		<ol style="list-style-type: none"> 4. Detalizuoti, pagal kokius požymius (švietimo lygmenis, įgytą tam tikrą kvalifikaciją ar bendrai įgytą kvalifikaciją energetikos srityje) bus skaičiuojamas Strategijos projekto 245.1 papunktyje nurodomas rodiklis – iki 2030 m. parengti ne mažiau kaip 1 900 energetikos srities specialistų (kaupiamasis rodiklis). 5. Strategijos projekto 248 punktą numato poreikį vystyti mokomąsias gamyklas. Siūloma patikslinti numatomą šių mokomųjų gamyklų potencialą ir investicijų poreikį. 6. Strategijos projekto 249 punktą numato, kad atsižvelgiant į <...>, turimas ir norimas išugdyti kompetencijas išskirtinos prioritetinės energetikos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros kryptys. Siūloma patikslinti, kokio lygmens kompetencijas ir koku mastu planuojama išugdyti. 7. Patikslinti Strategijos projekto 249.1 papunktį, nurodant numatomas kompetencijų / kvalifikacijų, reikalingų diegti ir naudoti naujų mažo išmetamų ŠESD ir aplinkos oro teršalų kiekio, atsparių klimato kaitos pokyčiams energijos gamybos ir kaupimo (ypač elektros energijos kaupimo įrenginių) technologijas, lygmenis. 	<p>jos kokybė ar įgytų žinių pritaikymo praktikoje galimybių trūkumas.</p> <p>4. Atsižvelgta iš dalies. Vertinamos tikslines stipendijas gaunančių ir augantis tam tikrose programose studentų skaičiaus augimo tendencijos 2023-2030 m..</p> <p>5. Atsižvelgta iš dalies. Punktą patikslintas: „<i>Pagrindinė energetikos technologijų vystymo centrų metodologinė ašis galėtų būti mokomosios gamyklos</i>“. Mokomosios gamyklos apibrėžimas pateikiamas kaip galimas technologijų vystymo centro pavyzdys.</p> <p>6. Atsižvelgta iš dalies. Siūlymas bus įgyvendintas 251.1 papunktyje.</p> <p>7. Atsižvelgta iš dalies. Patikslintas 251.1 papunktis.</p>
	UAB „EPSO-G“, 2024-04-15 Nr. 2024-SD-046	<ol style="list-style-type: none"> 1. Siūlome papildyti 49 ir 50 punktus, nurodant, kad sistemos adekvatumas iki „Harmony Link“ projekto užbaigimo užtikrinamas ir 200 MW elektros energijos kaupimo įrenginių sistema teikiama izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo rezervo užtikrinimo paslauga. Atsižvelgiant į tai, kad terminas „momentinis“ izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo rezervo paslaugos prasme nėra oficialus, bei, atsižvelgiant į tai, kad, kol ES elektros rinkos dizaino (EMD) reformos pakeitimai nėra perkelti į nacionalinius teisės aktus bei tai, kad balansavimo paslaugos, kaip numatyta EMD išimtyje Baltijos šalims, yra svarbios sinchronizacijai su KET, siūlome tikslinti 51 punktą taip: „2023 m. pradėtas eksploatuoti 200 MW elektros energijos kaupimo įrenginių sistema pereinamuoju laikotarpiu iki elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto pabaigos (kol bus pabaigta "Harmony Link" jungtis), turės svarbų vaidmenį užtikrinant izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo rezervo užtikrinimo paslaugos teikimą bei kitų sinchronizacijai su KET reikalingų 200 MW kaupimo sistemos paslaugų teikimą“. 2. Siūlome 69 punktą perfrazuoti pagal pateikiamą formulotę, kuri skatina išnaudoti tarp sektorinės integracijos sinergijas įgyvendinamų projektų finansiniams pajėgumams užtikrinti „Norint pasiekti užsibrėžtus Lietuvos energetikos tikslus iki 2050 m., svarbu užtikrinti ne tik elektros tinklų operatorių finansinį pajėgumą ir investavimo bei skolinimosi galimybes, bet ir visų sektorių ypač valstybės valdomos infrastruktūros valdytojų koordinuotą veikimą ir sinergiją. Dėl to būtina įvertinti sektorių, ypač valstybės valdomos infrastruktūros integracijos vertę ir priimti atitinkamus sprendimus. Valstybės valdomų infrastruktūros įmonių konsolidavimas, įskaitant susijungimus su kitų sektorių (pvz. transporto infrastruktūros ar kitų) įmonėmis leisti realizuoti sinergiją, padidintų abiejų sektorių finansinį pajėgumą, nuosavo kapitalo bazę bei skolinimosi galimybes ir tai sudarytų sąlygas efektyviai abiejų strateginių sektorių infrastruktūros ar naujų integruotų paslaugų plėtrai bei transformacijai.“ 	<p>1. Atsižvelgta iš dalies. Patikslintas 53 punktą nurodant, kad „2023 m. pradėta eksploatuoti 200 MW elektros energijos kaupimo įrenginių sistema, ne trumpiau iki elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto pabaigos, turės svarbų vaidmenį užtikrinant elektros energetikos sistemos balansavimo paslaugų ir izoliuoto elektros energetikos sistemos darbo rezervo užtikrinimo paslaugos teikimą.“</p> <p>2. Neatsižvelgta. Pastaba neaktuali, nes joje minimo punkto atsisakyta. Be to, minimas klausimas yra bendros valstybės turto valdymo strategijos dalis, o ne NENS atsakomybės sritis.</p> <p>3. Neatsižvelgta. Atkreiptinas dėmesys, kad NENS 113 punktą indikuoja tik verslo modelio, techninės, ekonominės ir socioekonominės analizės parengimą, kurios pagrindu būtų kuriama energetinio centro infrastruktūra.</p> <p>4. Neatsižvelgta. Konkrečios priemonės ir jų finansavimo poreikis bus nurodomas NENS įgyvendinimo veiksmų plane. Dėl mažo parengtumo lygio ir didelio neaiškumo, vandenilio infrastruktūros plėtros nesiūloma prilyginti elektros energijos infrastruktūrai.</p> <p>5. Atsižvelgta iš dalies. Siūlymas NENS projektą papildyti konkrečiomis priemonėmis neatitinka strateginių dokumentų rengimo taisyklių, konkrečios priemonės turėtų būti nurodomos strategijos įgyvendinimo dokumentuose.</p>

		<p>3. Atkreipiamė dėmesį, kad atlikti NLEA skaičiavimai demonstruoja, jog energetinio centro projekto ekonominis pagrįstumas galimas tik jei projektas įgyvendinamas bendradarbiaujant Baltijos jūros regiono valstybėms ir tik užtikrinami jo išnaudojamą tarpvalstybinių sistemų integracijai.</p> <p>4. Siūlome skyrių papildyti nauju punktu apie vandenilio transportavimo infrastruktūros finansavimą. Pradinės vandenilio transportavimo infrastruktūros investicijos preliminarai gali siekti apie 2 mlrd. EUR. Nesant susiformavusiai vandenilio rinkai, tokios vertės infrastruktūrą išvystyti tradiciniu infrastruktūros vystymo keliu, nėra įmanoma, tuo tarpu tokių investicijų reikšmė vandenilio rinkos išvystymui ir bendriems NENS tikslams pasiekti yra kritinė, todėl turės būti vertinama ir ieškoma kitų būdų kaip prafinansuoti vandenilio infrastruktūros vystymą, tame tarpe, bet dalį investicijų, esant poreikiui, įtraukiant ir į atskirą dedamąją prie dujų perdavimo kainos (naudojantis galimybe numatyta ir ES dekarbonizacijos pakete). Siūlome į NENS projektą įtraukti nuostatą vandenilio infrastruktūrai, identišką tai kuri NENS projekte numatyta elektros transportavimo infrastruktūros vystymui 65 punkte.</p> <p>5. Siūlome skyrių papildyti nuostatomis dėl viešosios transporto priemonių įkrovimo ir alternatyviųjų degalų pildymo infrastruktūros plėtros ir integravimo į elektros energetikos sistemą nurodant konkrečias priemones, kurios leis pasiekti su transporto dekarbonizacija susijusius tikslus, įskaitant poreikį numatyti palankią reguliavimo sistemą. Taip pat siūlome atskirai reglamentuoti priemones, kurios skirtos valstybės įsipareigojimų, susijusių su viešai prieinamų labai didelės galios greitojo įkrovimo prieigų, skirtų sunkiosioms transporto priemonėms, įrengimu palei TEN T automobilių kelių tinklą, įgyvendinimui, įskaitant poreikį vykdyti bendrą tokios infrastruktūros ir perdavimo tinklų plėtrą. Galiausiai, siūlome įtraukti papildomas nuostatas, kurios susijusios su sąlygų verslui su darymo dėl efektyvesnės įkrovimo infrastruktūros plėtros logistikos centruose bei technologijų skatinimo, siekiant sukurti bendrus sprendinius panaudojančius tiek įkrovimo stoteles, tiek baterijų technologijas.</p> <p>6. Atkreipiamė dėmesį, kad numatomi tiek ŠESD mažinimo tikslai, tiek galutinio energijos suvartojimo AEI dalies tikslai transporto sektoriuje nesutampa su tikslais naudotais modeliuojant Transformacijos studijos rezultatus. Strategijoje įvardinti 2030 m., 2040 m. ir 2050 m. tikslai nėra pakankami, kad užtikrintų: 1) tokią elektros energijos ir biomasės paklausą, kokia yra nurodyta kitose NENS dalyse; 2) nuoseklų augimą iki 2050 m. beveik pilnos transporto dekarbonizacijos tikslo. 3) NENS deklaruojamą siekį Lietuvoje iki 2050 m. visiškai panaikinti CO₂ emisijas, bei ŠESD kiekį sumažinti iki 6,2 mln. t per metus.</p> <p>7. Pункte 95.1., kaip viena iš atsparumo didinimo priemonių numatyta pareiga energetikos įmonėms užtikrinti būtinos įrangos ir medžiagų rezervo kaupimą. Siekiant sukurti didesnę aiškumą, o taip pat praplėsti siūlomų priemonių nomenklatūrą, siūlome papildyti, kad energetikos įmonės būtų atsakingos ne tik už veiklai užtikrinti būtinos įrangos ir medžiagų rezervo kaupimą bet ir rezervo</p>	<p>6. Neatsižvelgta. Transporto sektoriaus dekarbonizacija iki 2050 m. negali būti įgyvendinta 100 proc. dėl objektyvių aplinkybių – didelio automobilių parko, senų transporto priemonių proporcijos dalies, vėlyvo vidaus degimo variklių gamybos draudimo įsigaliojimo, nepakankamų dekarbonizacijos alternatyvų aviacijos, jūrinio ir sunkiojo kelių transporto sub-sektoriuose. Transporto sektoriaus ŠESD emisijų sumažinimas 90 proc. iš esmės ir nulemia atitinkamą kiekį bendrųjų CO₂ emisijų sumažėjimo, kadangi su pastaba nėra pateikiami jokie modeliavimo rezultatai darytina išvada, kad pastaba yra paremta nuomone ar įsitikinimu, tačiau ne analitiniu pagrindu.</p> <p>20. Neatsižvelgta. Siūlomi papildymai ne strateginio lygio dokumentui, jie bus detalizuoti poįstatyminiuose teisės aktuose.</p>
--	--	---	--

		saugojimo vietų diversifikavimą ir kitas organizacinės priemonės, o avarinio rezervo ir kitų priemonių sudėtį ir apimtį turėtų nustatyti energetikos įmonės.	
	Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacija, 2024-04-15	<ol style="list-style-type: none"> 1. <...> Tačiau neramina pasirinkto Kelrodžio scenarijaus užmojis jau artimiausiu metu skatinti didelio AEI elektros vartojimo ekonomiką, investicijas į vandenilio gamybą, kol elektrolizės įrenginiai vis dar yra labai brangūs, elektros konversijos į vandenilį efektyvumas vis dar yra gana žemas, „žalio“ vandenilio savikaina yra aukšta ir reikalaujanti didelių valstybės paramos lėšų, o AEI elektros gamyba dar nepatenkina viso Lietuvos poreikio ir susiduria su reikšmingais iššūkiais tolimesnei plėtrai – visų pirma, susijusiais su elektros tinklų pajėgumų ribotumu. Taip pat yra rizikų dėl vandenilio gamybos savikainos siekiant jį eksportuoti – vandenio gamyba Baltijos jūros regione turi būti pigesnė už vandenilį ar jo išvestinius produktus, pagamintus Šiaurės Afrikos, Pietų Europos šalyse bei tolimesniuose regionuose, kuriuose analogiški projektai taip pat svarstomi. Todėl raginame Kelrodžio scenarijų suskaidyti etapais: pirmiausia iki 2030 m. įgyvendinti Klimatui neutralios energetikos scenarijaus tikslus, o antru etapu iki 2050 m. pereiti prie pilno Kelrodžio scenarijaus, jei papildomai atlikta palyginamoji kaštų-naudos analizė ir strateginis poveikio aplinkai vertinimas pagrįstų tokios vizijos perspektyvas. 2. Siekiant užtikrinti pakankamą elektros iš AEI gamybos plėtrą, kuri gali susidurti su problema dėl tos plėtos įtakos elektros kainų rinkoje mažėjimui, siūlome į NENS projektą įtraukti kontraktų dėl kainų skirtumo schemos taikymą arba paramą hibridinėms elektrinėms – kaip priemonės AEI plėtrai užtikrinti. Svarbu suprasti, kad investuotojai ribos investicijas, kai dažnos žemos kainos perspektyvos elektros rinkoje bus tikėtinos. 3. Norint pasiekti NENS projekte išskeltus ambicingus energijos gamybos iš AEI tikslus labai svarbu į NENS projektą įtraukti Atsinaujinančių išteklių direktyvos (2018/2001/ES) 16f straipsnio nuostatas dėl viršesnio viešo intereso taikymo energijos gamybos iš AEI įrenginių planavimui, statybai ir eksploatavimui, tokių įrenginių prijungimui prie tinklo, ir paties tinklo bei energijos kaupimo infrastruktūros atitikimo viršesniai viešajam interesui bei visuomenės sveikatos ir saugos tikslams. 4. Siūlome NENS projekto straipsnyje nr. 2 prie susijusių strateginių dokumentų įtraukti Nacionalinę klimato kaitos valdymo darbotvarkę (toliau – NKKVD), kuri yra lygiavertis LR Seimo 2021 m. patvirtintas dokumentas, reglamentuojantis tiek energetikos, tiek transporto sektorių raidą iki 2050 m. Tuo labiau, kad NENS projekte jau dabar panaudoti tikslai, paimti iš Nacionalinės klimato kaitos valdymo darbotvarkės (pavyzdžiui - ŠESD išmetimų Transporto sektoriuje sumažinimas 14%, lyginant su išmetimais 2005 metais). 5. Pažymėtina, kad NENS projekte numatomi strateginiai tikslai ir uždaviniai turi didelę įtaką NKKVD patvirtintų klimato kaitos švelninimo tikslų pasiekimui, todėl turi būti įvertinti dėl jų pakankamumo. Didžioji dalis NENS projekto nuostatų tiesiogiai lemia, ar Lietuva įgyvendins savo įsipareigojimus klimato ir energetikos srityje pagal ES Atsinaujinančių išteklių direktyvą ir ES Pastangų pasidalijimo reglamentą (2018/842/ES). Šalyje planuojamos politikos ir priemonių poveikis ES tikslams ir įpareigojimams vertinamas Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neatsižvelgta. „Lietuvos energetikos vizijos iki 2050 m.“ studijos atlikimo metu buvo pasirinktas vienas, optimaliausias galimas scenarijus Lietuvai, įvertinus visas minimas sąlygas. Pažymėtina, kad dabartinis NENS projektas taip pat yra suskirstytas etapais, nurodant skirtingus uždavinių rodiklius iki 2030 m., 2040 m. ir 2050 m. Jų išskaidymas pagal skirtingus scenarijus tik įneštų neaiškumą į NENS strateginius tikslus ir jų įgyvendinimą. Vandenilio tikslai ir jo vystymas numatomas, atsižvelgiant į įmonių planus ir ES reikalavimus. 2. Neatsižvelgta. Atkreiptinas dėmesys, kad strateginio lygmens dokumentuose priemonės nėra įtraukiamos. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad NENS projekto 116.2 papunktyje yra referuojama į galima valstybės paramą, kuri būtų teikiama pagal poreikį. 3. Atsižvelgta iš dalies. Atkreiptinas dėmesys, kad Direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančius energijos išteklius (2018/2001/ES) 16(f) straipsnio nuostata dėl atitikimo viršesniai viešajam interesui, visuomenės sveikatos ir saugos tikslams taikoma tik leidimų išdavimo procedūroje, konkrečiu atveju svarstant teisinius interesus. Šio principo įgyvendinimas iš dalies atspindi NENS projekto <i>AEI plėtra sausumos teritorijoje</i> dalies 115 punkte, kur nurodoma, kad „<i>Tobulinant teisinį reglamentavimą ir toliau bus kuriamos palankios sąlygos, mažinančios administracinę ir reguliacinę naštą, skatinančios teigiamą visuomenės požiūrį į AEI plėtrą bei nedarančios neigiamos įtakos vietos ekosistemoms.</i>“ Taip pat minėtos direktyvos nuostatos iki š. m. pabaigos bus perkeltos į nacionalinius teisės aktus. 4. Neatsižvelgta. Dalis NKKVD nurodomų tikslų yra skirtingai vertinami NENS, todėl NKKVD nėra įtraukiama į 2 punktą. 5. Atsižvelgta iš dalies. NENS bus suderintas su Nacionaliniu energetikos ir klimato srities veiksmų planu (toliau – NEKSVP), taip pat 264 punkte nurodoma, kad NEKSVP bus NENS įgyvendinimo planu. Tačiau papildomas NENS derinimas nėra numatomas.

		<p>(toliau – NEKS plane). Siūlome, kad šiuo metu atnaujinamame NEKS plane būtų įvertinti NENS projekto uždaviniai ir scenarijai. Tai atlikus abiejų strateginių dokumentų projektai turi būti pakartotinai viešai derinami kartu. Tačiau iš karto atkreipiamė dėmesį, kad NENS projekto lentelėje nr. 3 nurodomos 2050 m. Kelrodžio scenarijaus ŠESD emisijos (6,2 Mt CO₂e t. y. 28% nuo 2005 m. Lietuvos ŠESD išmetimų) neįgyvendina NKKVD nustatytų dekarbonizacijos iki 2050 m. tikslų.</p> <p>6. NENS projekto lentelėje nr. 3 numatytas elektros gamybos iš gamtinių dujų išlaikymas 2040 m. ir 2050 m. yra nesuderinamas su ES komunikatu dėl 2040 m. klimato tikslo, kuriame nustatoma, kad energetikos sektorius turi atsisakyti iškastinio kuro iki 2040 m. Svarbu suprasti, kad šio komunikato nuostatos artimiausiais metais bus perkeltos į ES klimato įstatymą ir gali tapti teisiškai įpareigojančiomis. Jei planuojama po 2040 m. dujinėse elektrinėse naudoti tik biometaną, sintetinį metaną ir/arba vandenilį, bet ne gamtines dujas, tai turi būti aiškiai numatyta NENS projekto tekste, duodant atitinkamą signalą rinkai. Šiuo aspektu taip pat nesuderintos NENS projekto punkto nr. 77 projekcijos, kad „2025-2040 m. gamtinių dujų ir biodujų poreikis šalyje sieks 20,4-13,8 TWh“, iš kurių biometano gamyba pasieks tik 3,4 TWh. Toks scenarijus palieka labai didelę paklausą gamtinėms dujoms, kurių naudojimas po 2040 m. nesuderinamas su klimato kaitos tikslais ir įsipareigojimais ES. Atitinkamai, keliame klausimą, ar NENS projekto punktuose nr. 72 ir 73 įrašyta būtinybė išlaikyti SGD terminalą iki 2045 m., yra apgalvota vertinant energetikos sektoriaus būtiną transformaciją ir alternatyvių degalų naudojimo augimą. Siūlytume bent jau sutrumpinti terminą nuo 2045 metų iki 2040 metų.</p> <p>7. Prašome papildyti NENS projekto 3 lentelę ir punktą nr. 63 dėl reikalingų investicijų į kaupiklius 2030, 2035, 2040, 2045 ir 2050 metais, nurodant tiek kaupiklių galią, tiek talpą, atskirai nuo Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės. Tokiu būdu suformuojant signalą rinkai apie Valstybės matomą investicijų į kaupimo technologijas poreikį.</p> <p>8. Pritariame NENS projekte pateiktoms elektros energijos perdavimo ir skirstymo tinklų infrastruktūros vystymo kryptims ir principams, įskaitant pokyčių finansavimo principus ir būdus. Siūlome papildyti šią dalį nurodant pamatuojamus tinklų galios didinimo ir kitokio tinklų infrastruktūros stiprinimo rodiklius, pavyzdžiui: investicijas į tinklo infrastruktūrą, arba nurodant, kad bus investuojama į elektros perdavimo linijų greta esamų susisiekimo koridorių (kelių, geležinkelių) tiesimą – tai suteiktų daugiau apibrėžtumo planuojant privačias investicijas į elektros iš AEI generaciją Lietuvoje.</p> <p>9. NENS projekto 53-ame punkte nurodoma kad nuo 2025 m. pradės veikti bendra Baltijos šalių energetikos sistemos balansavimo pajėgumų rinka. Tas yra sveikintina. Lygiai taip pat siūlome numatyti galimybes kurti sujungti Lietuvos elektros energijos rinką su kaimyninėmis šalimis.</p> <p>10. Modulinį branduolinių reaktorių technologija kol kas nėra naudojama komerciškai, ir yra panašiam technologijos brandos lygyje kaip ir branduolinės sintezės reaktoriai, giliosios (karštosios) geotermijos elektrinės, aitvarų principu dirbančios vėjo elektrinės, - dumblių biomasės elektrinės, vandenilio saugojimo ir kuro celių elektrinės su vandenilio saugojimo technologijomis. Visų šių technologijų atveju mes matome diegiamus demonstracinius bandomuosius projektus. Nėra aišku, kuri iš šių</p>	<p>6. Neatsižvelgta. Tolimesnis gamtinių dujų naudojimas energetikos sektoriuje bus suderinamas su ES tikslais, jeigu bus įgyvendinti anglies dioksido surinkimo sprendimai. Todėl įvertinus Lietuvos elektros energetikos sistemos adekvatumo iššūkius, gamtinių dujų naudojimas elektros energijos generacijai būtinais atvejais yra įtrauktas į NENS.</p> <p>7. Atsižvelgta iš dalies. Pateikiama informacija apie 2030 m., 2040 m. ir 2050 m. elektros energijos kaupimo įrenginių (baterijų) poreikį, tačiau reikalingų investicijų poreikis nėra nurodomas, nes tai priemonių įgyvendinimo lygmuo.</p> <p>8. Neatsižvelgta. Tai nėra strateginio lygmens dokumento informacija. Minėtina informacija yra nurodoma elektros perdavimo ir skirstymo operatorių rengiamuose 10 metų trukmės tinklo plėtros planuose.</p> <p>9. Neatsižvelgta. Vadovaujantis CACM reglamento (2015/1222) 34 straipsniu, ACER kas 3 metus vertina Europos prekybos zonų konfigūraciją ir teikia pasiūlymus dėl prekybos zonų pakeitimo. 2023 m. gruodžio 22 d. sprendimu ACER pasiūlė neįjungti Baltijos šalių elektros prekybos zonų ir numatė, kad tikslus vertinamas gali būti atliktas tik po atsijungimo nuo BRELL ir sinchronizacijos su kontinentinės Europos elektros tinklais. Įvertinus neigiamą ACER nuomonę, taip pat kylančius iššūkius dėl tinkamo perkrovų valdymo, vandenilio gamybos sertifikavimo (AEI elektros energijos dalis visose Baltijos valstybėse skiriasi, taip pat skiriasi AEI plėtros tempai), šiuo etapu numatyti NENS vieną elektros prekybos zoną būtų netikslinga.</p> <p>10. Atsižvelgta iš dalies. NENS uždavinio „Branduolinės energetikos plėtros galimybės“ numato būtent branduolinės energetikos plėtros Lietuvoje įvertinimą. Įrašyti papildomas technologijas būtų netikslinga ir pakeistų uždavinio tikslus. Pažymėtina, kad kitų technologijų galimybės užtikrinti valdomą elektros energijos gamybą gali būti vertinamos pagal uždavinį „Elektros energetikos sistemos pajėgumų užtikrinimas ir lankstumas“.</p> <p>11. Atsižvelgta iš dalies. Detalūs prognozuojami energijos balansai pagal energijos ir kuro rūšis, taip pat sektorius, yra pateikiami „Lietuvos energetikos vizijos iki 2050 m.“ studijoje. Taip pat papildoma informacija rinkos</p>
--	--	--	---

		<p>technologijų sparčiau progresuos ir bus perspektyvi komerciniam naudojimui po 2030 m. Todėl siūlome koreguoti ir pervadinti NENS projekto skirsnį „Branduolinės energetikos plėtros galimybės“ bei konkrečiai NENS projekto punktą nr. 130 remiantis technologinio neutralumo principu ir pateikiant daugiau alternatyvų dėl perspektyvų mažai arba visai ŠESD neišskiriančių technologijų, kurios galėtų patenkinti lanksčios generacijos poreikį Lietuvoje po 2030 m. Taip pat siūlytume atsisakyti turinio apie branduolinių technologijų raidos istoriją, kuris iškrenta iš viso NENS projekto konteksto ir nesudaro galimybių technologiškai neutraliai vertinti visas iki-komercinio brandos lygio energijos gamybos technologijas, jei apie kitas technologijas analogiška informacija nepateikta.</p> <p>11. Visame NENS projekte daug svarbių energetikos sektoriaus pokyčių krypčių, siekių ir/ar uždavinių įvardijami be konkrečių rodiklių ir/ar terminų jų pasiekimui. Tam, kad suinteresuotoms šalims būtų aiškesnis NENS tikslų įgyvendinimas ir investicijų planavimas, prašome sukonkretinti NENS projekto tarpinius uždavinius 2030, 2035, 2040, 2045 metams, ypač anksčiau minėtuose punktuose bei punktuose nr. 102, 143. Taip pat siūlome integruoti NKKVD energetikos sektoriui numatytus tikslus ir uždavinius (ypač NKKVD punktus nr. 25, 27 ir 31 su pamatuojamais rodikliais) į atitinkamas NENS projekto dalis: arba atkartojant LRS patvirtintus NKKVD rodiklius, arba pasiūlant korekcijas pagal atnaujintus NENS modeliavimus. Rinkos dalyviams, kuriems NENS yra signalas dėl Valstybės ilgalaikių tikslų, yra tiesiog būtina NENS projekte matyti Valstybės prognozuojamus energijos balansus 2030, 2035, 2040, 2045 metais, tiek pagal energijos, tiek pagal kuro rūšis, tiek pagal sektorius. Vien 2050 metų tikslų pateikimas nesuteikia pakankamo apibrėžtumo realioms investicijoms.</p> <p>12. Sveikiname NENS projekte numatytą prioritetą vystyti biometano gamybos pajėgumus Lietuvoje, numatant konkrečias gamybos apimtis, pripažįstant šios veiklos aukštesnę pridėtinę vertę Lietuvos ekonomikai, integruojant biometaną į dujų sistemas, bei sukuriant pagrindus biogeninio anglies dioksido rinkai. Vis dėlto NENS projekte pasigendame konkrečių uždavinių dėl biometano vartojimo paklausos skatinimo - ypač sunkiasvorio transporto subsektoriuje – ir tam reikalingos infrastruktūros sukūrimo (žr. pastabą nr. 17). Nesudarant pakankamų prielaidų biometano vartojimui Lietuvoje, jis bus paprasčiausiai eksportuojamas, o nepasiekti Lietuvos ŠESD mažinimo tikslai kainuos valstybės biudžetui (žr. pastabą nr.6).</p> <p>13. Pozityviai vertiname NENS projekte padėtus pagrindus biogeninio anglies dioksido rinkai bei investicijoms į biogeninio anglies dioksido surinkimo, transportavimo ir panaudojimo technologijas - tai iš tiesų sudarytų būtinas prielaidas sintetinių degalų konkurencingai gamybai Lietuvoje. Tačiau prieštaraujame NENS projekto punktuose nr. 179-202 pateiktiems uždaviniams investuoti į iškastinio kuro anglies dvideginio surinkimą, transportavimą ir saugojimą. Pabrėžiame, kad tokie nacionaliniai uždaviniai mažina paskatas ES apyvartinių taršos leidimų (toliau – ATL) sistemoje dalyvaujančioms įmonėms investuoti į dekarbonizaciją, mažina alternatyviųjų degalų paklausą ir skatina ilgalaikę Lietuvos priklausomybę nuo iškastinio kuro importo – taip tiesiogiai arba netiesiogiai finansuojant iškastinio kuro eksportuotojus nedemokratinėse šalyse. Nemanome, kad valstybės biudžeto lėšomis gali būti finansuojama</p>	<p>dalyviams bus pateikiama atliekant „Lietuvos energetikos sistemos modeliavimo studiją LT100“. NENS priede Nr. 2 yra pateikiami apibendrintai poveikio rodikliai 2030 m., 2040 m. ir 2050 m. Pažymėtina, kad didžioji dalis NKKVD 25 punkte nurodomų tikslų yra mažiau ambicingi nei NENS tikslai, o kita dalis – skirtingai interpretuojama. NKKVD 31 punkte dalis numatytų tikslų nepatenka į NENS atsakomybės sritį.</p> <p>12. Atsižvelgta iš dalies. Papildyta transporto sektoriaus dekarbonizacijos dalis siekiant užtikrinti elektros energijos, nebiologinės kilmės degalų iš AEI ir biometano panaudojimą sunkiojo transporto, laivybos ir aviacijos srityse atsižvelgiant į technologijų brandą atskiruose sektoriuose.</p> <p>13. Neatsižvelgta. Pramoninio anglies dioksido surinkimo tikslus numato komunikatas „Pramoninis anglies dioksido tvarkymas ES“ (Žr. eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024DC0062). CO2 surinkimo technologijų finansavimas iš LT valstybės biudžeto lėšų nėra numatytas.</p> <p>14.1. Neatsižvelgta. Tokio tikslo NENS nėra numatoma.</p> <p>14.2. Neatsižvelgta. NENS rengimo apimtyje prašomų duomenų pateikti nėra galimybės. Bendra informacija apie transporto sektoriaus dekarbonizacijos perspektyvas pateikiama „Lietuvos energetikos vizijos iki 2050 m.“ studijoje.</p> <p>14.3. Neatsižvelgta. Siekiama nedubliuoti LR teisės aktuose numatytų reikalavimų.</p> <p>15. Neatsižvelgta. Numatytas nuoseklus iškastinio kuro atsisakymas ir AEI dalies didinimas iki pat 2050 m. Staigūs arba nepamatuoti sprendimai dėl vienos arba kitos energijos rūšies uždraudimo gali turėti neprognozuojamų padarinių vartotojų kainų augimui, todėl jie turi būti įvertinti ir tik tuomet priimti sprendimai dėl jų įgyvendinimo. Pateikti pasiūlymai gali būti svarstomi numatant priemones NENS įgyvendinimui ir atitinkamai keičiant LR teisės aktus.</p> <p>16. Neatsižvelgta. NENS 174 punkte jau nurodoma, kad vienas svarbiausių tikslų yra didinti tvariai pagaminto vietinio biokuro pasiūlą. Pasiūlymas sukurti papildomas skatinimo priemones vietinio biokuro panaudojimui gali iškreipti biokuro rinką ir konkurencines sąlygas.</p>
--	--	---	--

		<p>infrastruktūra, kuri padėtų įmonėms, deginančioms iškastinį kurą, susimąžinti savo išlaidas ATL įsigijimui, jei tai neužtikrina Lietuvos energetinės nepriklausomybės didėjimo, todėl siūlome valstybės finansuojamą anglies dvideginio surinkimo, transportavimo ir panaudojimo infrastruktūrą naudoti tik biogeninės kilmės dujoms.</p> <p>14. Transporto sektorius savo suvartojamos energijos kiekiu yra labai svarbus siekiant tiek augančios AEI dalies galutiniame energijos suvartojime, mažinant Lietuvos priklausomybę nuo naftos degalų importo, ir įgyvendinant Lietuvos klimato kaitos tikslus, nustatytus NKKVD. NENS projekto nuostatos dėl transporto sektoriaus dekarbonizacijos ypač svarbios, atžvelgiant į tai, kad faktiškai naftos degalų vartojimas Lietuvoje dar nepraradė mažėti, nors iki 2030 m. turi susitraukti net -41% lyginant su 2021 m. siekiant išvengti šimtamilijoninių netekčių Lietuvos biudžetui (žr. pastabą nr. 6), labai svarbu, kad NENS projekte būtų pateikta kur kas detalesnė transporto sektoriaus dekarbonizacijos vizija su konkrečiais uždaviniais ir rodikliais, kurie suteiktų daugiau apibrėžtumo ir kryptingai sutelktų privačias investicijas į transporto dekarbonizaciją:</p> <p>14.1. Siūlome koreguoti NENS projekto punktą nr. 177.3 pagal NKKVD punktą nr. 27.3.1, kuriuo pažymima, kad iki 2045 m. bus atsisakyta iškastinio kuro kelių transporte.</p> <p>14.2. Prašome įvardinti modeliuojamas alternatyvių degalų paklausos apimtis atskirai lengvojo ir sunkiojo transporto subsektoriuose 2030, 2035, 2040, 2045 ir 2050 metams per kuro balansą ir įkraunamų ir alternatyviais degalais varomų transporto priemonių skaičius.</p> <p>14.3. Būtina koreguoti NENS projekto punktą nr. 177.5, 178.1, 178.2 formuluotes, kuriomis abstrakčiai nustatoma, kad alternatyvių degalų infrastruktūros vystymas turi vykti sekant paklausą, t. y. „atsižvelgiant į visuomenės bei verslo poreikius“. Kitų šalių praktika rodo, kad pakankama elektros įkrovimo ar alternatyvių degalų infrastruktūra yra būtina sąlyga alternatyviais degalais varomų transporto priemonių skaičiaus augimui. Todėl siūlome papildyti NENS projekto punktą nr. 177 konkrečiais rodikliais, nustatant minimalų alternatyvių degalų infrastruktūros išvystymo lygį bent iki 2030 m. – t. y. bent perkeliant LR alternatyviųjų degalų įstatymo 23 straipsnio 1, 4 punktų ir 27 straipsnio 3 punkto nuostatas ir papildant naujais rodikliais.</p> <p>15. Pritariame šilumos tiekimo sektoriuje numatyta dekarbonizacijai iki 2050 m., išlaikomam ir miestuose plečiamam CŠT sektoriaus vaidmeniui, atliekinės šilumos panaudojimo skatinimui, CŠT sektoriaus pritaikymui balansuoti perteklinę elektros energiją iš AEI. Papildomai siūlome NENS projekte punkte nr. 143 įrašyti taršiausių kurų atsisakymo terminus: visam iškastiniam kurui, išskyrus gamtines dujas, (angliai, durpėms, mazutui ir kt.) iki 2026 m., gamtinėms dujoms iki 2040 m.</p> <p>16. Atsižvelgiant į NENS projekto punkte nr. 171 įvardintus vietinės biomasės kuro privalumus dėl energijos kainų stabilumo ir teigiamo poveikio Lietuvos ekonomikai bei punkte nr. 173.2 iškeltą uždavinį, kad „vietinio, tvarumo kriterijus atitinkančio, biokuro pasiūla atitinka paklausą“, siūlytume pakoreguoti punkto nr. 164 formuluotę vietoj Valstybės intereso užtikrinti „optimalų balansą tarp vietinės biokuro gamybos ir biokuro</p>	<p>17. Neatsižvelgta. Numatyta, kad siekiant laiku parengti NEKSVP ir padėti tinkamus pagrindus Lietuvos energetikos sistemos transformacijai, taip pat paskatinti naujų sričių vystymąsi, NENS siekiama patvirtinti 2024 m. LR Seimo pavasario sesijoje. Pažymėtina, kad įvertinus pažangą, tikslų pasiekimą, naujų technologijų vystymąsi, ateityje NENS bus ir toliau atnaujinamas.</p>
--	--	--	--

		<p>atsivežimo iš kaimyninių ES valstybių“ įrašant „vietinio, tvarumo kriterijus atitinkančio biokuro pakankamą pasiūlą“. Taip pat siūlome papildyti punktą nr. 172 papildoma priemone: „sukurti vietinio tvarumo kriterijus atitinkančio biokuro panaudojimo CŠT valstybinę skatinimo sistemą“, taip užtikrinant pridėtinės vertės kūrimą biokuro ruošimo sektoriuje Lietuvoje.</p> <p>17. Prašome pagal visuomenės pastabas atnaujintą NENS projektą teikti pakartotiniam derinimui kartu su atitinkama modeliavimo informacija, atnaujintu NEKS planu, strateginiu poveikio aplinkai vertinimui ir skirti bent 2 mėnesius laiko skaičiavimams įvertinti ir aptarti su rinkos dalyviais.</p>	
	Lietuvos saulės energetikos asociacija, 2024-04-15	<p>1. [35 punktas] Atsižvelgiant į tai, kad be naujos elektros energijos gamybos neatsiras naujo elektros energijos vartojimo įrenginių ir strategijoje iškeltas tikslas transformuoti šalies ekonomika liks nepasiektas, siūlome numatyti, kad numatyti, kad valstybės institucijos turi užtikrinti tinkamas reguliacines ir finansavimo priemones elektros energijos vartojimo ir gamybos skatinimui, kad 3 lentelėje nurodyti elektros energijos vartojimo ir gamybos tikslai būtų pasiekti. „<i>Prognozuojama, kad jos suvartojimas išaugs nuo šiuo metu esančio 12 TWh poreikio iki 74 TWh 2050 m., t. y. daugiau kaip 6 kartus, valstybės institucijoms užtikrinant tinkamas reguliacines ir finansavimo priemones elektros energijos vartojimo ir gamybos skatinimui, kad 3 lentelėje nurodyti elektros energijos vartojimo ir gamybos tikslai būtų pasiekti.</i>“</p> <p>2. Atsižvelgiant į tai, kad decentralizuotos energetikos infrastruktūra susijusi su dekarbonizavimo infrastruktūra transporto ir šilumos sektoriuose, siūlome numatyti atskirą investicijų biudžetą decentralizuotos energetikos plėtrai skirstomajame tinkle; Išdėstyti 70.1. punktą taip: <i>70.1.<...>, tačiau ilgesniu periodu būtų pasiekta sąnaudų optimizavimo ir klimatui neutralios ekonomikos sukūrimo nauda, numatant atskirą investicijų biudžetą decentralizuotos energetikos plėtrai skirstomajame tinkle.</i></p>	<p>1. Neatsižvelgta. Konkrečios priemonės bus numatytos NENS įgyvendinimo veiksmų plane.</p> <p>2. Neatsižvelgta. Konkrečios finansinės priemonės, galimi investicijų biudžetai ir kitos priemonės bus vertinamos rengiant NENS įgyvendinimo veiksmų planą.</p>
	AB Ignitis grupė, 2024-04-15 Nr. SR_2024-60	<p>1. Poskirsnis „Elektros energijos perdavimo ir skirstymo infrastruktūros vystymas“. Aptariamame poskirsnyje daugiausiai kalbama apie perdavimo tinklų lankstumą. Tuo tarpu skirstomųjų tinklų operatoriaus tinklų lankstumas minimas tik kaip to sudedamoji dalis. Pažymėtina, kad lankstumas yra itin svarbus ir skirstymo tinklų operatoriui, todėl manytina, kad tai turėtų būti aiškiai indikuojama Projekto tekste. Pavyzdžiui, Projekto 61 punkte nurodoma, kad perdavimo tinkle turi būti plėtojami šilumos siurbliai kaip alternatyva šilumos tinklui, bet šis punktas labiau tinkamas skirstymo tinklui, o ne perdavimo atsižvelgiant į Elektros energetikos įstatymo 401 straipsnio 8 dalį, kurioje įtvirtinamas įpareigojimas skirstomųjų tinklų operatoriui bendradarbiaujant su jų veiklos licencijoje nurodytoje teritorijoje veiklą vykdančiu šilumos tiekėju, kas 4 metus įvertinti galimybę panaudoti centralizuoto šilumos ir (ar) vėsumos energijos tiekimo sistemą teikiant lankstumo paslaugas, kai tam panaudojamas paklausos valdymas, perteklinės elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių išteklių energijos kaupimas, taip pat įvertinti, ar naudotis nustatytomis galimybėmis būtų našiau ir ekonomiškai efektyviau negu alternatyviais sprendimais.</p>	<p>1. Neatsižvelgta. Pastaboje minimame projekto 61 punkte (buvusiame) nuostatos, kad elektros perdavimo tinkle turi būti planuojami šilumos siurbliai nėra.</p> <p>2. Neatsižvelgta. Siūlomas papildymas nėra būtinas. Minimas prielaidas operatorius pats turi detalčiai vertinti ir atnaujinti tinklų plėtros planuose.</p> <p>3. Neatsižvelgta. Ne strateginio lygio dokumento klausimas. Problematika dėl stichinių reikšmių peržiūrėjimo yra žinoma ir šis klausimas jau šiuo metu sprendžiamas kartu su LR aplinkos ministerija ir meteorologais.</p> <p>4. Neatsižvelgta. Perteklinė nuostata nepateikianti jokios naujos informacijos.</p> <p>5. Neatsižvelgta. 94 punkte dėstoma įrangos tema. Žmogiškieji resursai yra bendra sektoriaus problema, tam skirtas atskiras NENS skyrius.</p>

		<p>2. Aptariamoje Projekto nuostatoje (58 punktas) teigiama, kad elektros energetikos sistemos lankstumo priemonių galia padidės apie 15 kartų. Siūlome įvardinti, nuo kokio pradinio kiekio įverčio skaičiuojamas įvardintas padidėjimas. Tai padėtų operatoriams įvertinti jų indėlį į būsimą padidėjimą.</p> <p>3. [68.4. punktas] Atitinkamai, manome, kad Nacionalinė darbotvarkė „Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija“ turėtų būti papildyta gaire dėl gamtos reiškinių reikšmių, turinčių įtakos energetikos infrastruktūrai, peržiūrėjimo, nes tai turi reikšmingą poveikį elektros tinklui ir jo adaptacijai prie vykstančios energetikos sektoriaus transformacijos.</p> <p><i>„Atsparumo didinimas ir prisitaikymas klimato kaitai – klimato kaitos sukelti padariniai turi įtakos ne tik incidentų elektros energetikos sistemoje kiekiui, bet ir visos elektros energetikos sistemos stabilumui. <...>. Taip pat būtina peržiūrėti ir atnaujinti stichinių gamtos reiškinių reikšmes ir jų poveikį energetikos infrastruktūrai, tokiu būdu būtų galima tiksliau įvertinti klimato kaitos ir ekstremalėjančių gamtos reiškinių poveikį energetikos infrastruktūrai bei energijos persiuntimo kokybei, saugumui ir patikimumui.“</i></p> <p>4. Siekiant aiškumo, siūlome Projekto 69 punkto nuostatą susieti su elektros tinklų operatorių rengiamais 10-mečiais planais.</p> <p><i>69. <...> Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane numatytas priemonės. Tuo tikslu Valstybinė energetikos reguliavimo taryba derina tinklų operatorių 10 metų modernizavimo ir investicijų planus. <...></i></p> <p>5. Šioje nuostatoje [92 punkte] siūlytina papildyti, kad turi būti užtikrintas ne tik būtinųjų komponentų pasiekiamumas, bet taip pat ir žmogiškųjų išteklių pakankamumas. Taip pat siūlome papildyti nuostatą, jog siekiant užtikrinti nuostatoje nurodomų komponentų kaupimą turi būti užtikrintas tvarus šių komponentų finansavimo mechanizmas.</p> <p><i>92. Lietuvoje turi būti siekiama užtikrinti žmogiškųjų resursų pakankumą ir sukaupti energetikos infrastruktūros remontui reikalingų svarbiausių elektros energijos ir gamtinių dujų sistemos veikimo komponentų, <...>.</i></p> <p>6. Atkreiptinas dėmesys, jog rezervų kaupimas turėtų būti numatytas atsakingų institucijų sprendimais numatant reikalingą finansavimą, kad sprendimus būtų galima suderinti su Akcinių bendrovių įstatymo nuostatomis. Taip pat vertiname, kad su nuostatoje įvardintų veiksmų atlikimu susijusių sąnaudų padengimas turėtų būti užtikrinamas ir Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos sprendimais, kai šios energetikos įmonės, kaupiančios rezervą, teikia reguliuojamas paslaugas. Atitinkamai, siūlome papildyti Projekto 97.1 punkto formuluoę.</p> <p><i>97.1. energetikos įmonių veiklai užtikrinti būtinos įrangos ir medžiagų rezervo kaupimas, įgyvendinant atsakingų valstybės institucijų sprendimus, kuriais toks rezervų kaupimas koordinuojamas bei numatomi finansavimo šaltiniai. <...></i></p> <p>7. Manytina, kad siekiant didinti AEI dalį Lietuvos elektros energijos gamyboje ir vartojime, būtina nusimatyti konkrečias priemones šiam tikslui pasiekti, pvz., aplinkos teršimo mažinimui ir valstybės aplinkosaugos tikslų įgyvendinimui pasitelkiant mokestines priemones.</p>	<p>6. Neatsižvelgta. Strateginio lygmens dokumentuose finansavimo šaltiniai kiekvienai priemonei nedetalizuojami. Finansavimas numatomas NENS įgyvendinimo plane, o konkrečios pastaboje minimos priemonės atveju – įstatymuose, VERT sprendimuose ir pan.</p> <p>7. Neatsižvelgta. NENS projekto dalyje AEI plėtra sausumos teritorijoje aiškiai nurodoma, kad AEI plėtra bus skatinama tiek tobulinant reguliacinę aplinką, tiek taikant skatinimo priemones, o šių priemonių kryptis bus nustatyta įvertinus tam poreikį.</p> <p>8. Neatsižvelgta. Priemonės lygmens pasiūlymas. Klausimas svarstomas ir bus išspręstas per įstatymą įgyvendinančius teisės aktus.</p> <p>9. Neatsižvelgta. Tais atvejais, kuomet ekonomiškai yra naudinga prijungti naujus vartotojus prie CŠT sistemų, CŠT sektoriaus įmonės jau dabar gali atlikti tokius veiksmus. Ten kur prijungti yra ekonomiškai nenaudinga (galimos naudos neatperka prijungimo kaštų), būtina skatinti alternatyvas (pvz. šilumos siurbliai).</p> <p>10. Neatsižvelgta. NENS projekto transporto dekarbonizacijos dalyje jau yra numatyta, kad siekiama skatinti visų degalų iš AEI rūšis, kurios įtraukia ir biometaną nepriklausomai nuo to ar jis yra suskystintoje ar suslėgtoje formoje. Papildomai NENS projektas papildytas nuostatomis numatančiomis, kad biometano panaudojimas skatintinas sunkiojo transporto ir laivybos srityse.</p> <p>11. Neatsižvelgta. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva (ES) 2023/2413, kuria iš dalies keičiami Direktyva (ES) 2018/2001, Reglamentas (ES) 2018/1999 ir Direktyva 98/70/EB, kiek tai susiję su skatinimu naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, ir panaikinama Tarybos direktyva (ES) 2015/652 (toliau – REDIII) numato, kad 29 proc. tikslas keliamas transporto sektoriaus degalų tiekėjams yra skaičiuojamas atsižvelgiant į RED III 27 str. numatytas apskaičiavimo taisykles, kurios numato daugiklių panaudojimą skirtingoms degalų rūšims. NENS projekte nurodytas 15,8% tikslas yra vertinamas neskaičiuojant RED III numatytų daugiklių ir atsižvelgiant į transporto sektoriaus energijos balansą įvertinus daugiklius susiveda į 29% tikslą pagal RED III.</p>
--	--	---	---

		<p>113. <...> padedant Lietuvai tapti regioniniu žaliosios energetikos centru. Šiam tikslui pasiekti gali būti pasitelkiamos ir mokestinės priemonės, kurios prisidėtų ir prie valstybės aplinkosaugos tikslų įgyvendinimo.</p> <p>8. [118 punktą] Siekiant paskatinti verslo (nebutinius) vartotojus investuoti į AEI ir gauti žaliosios generacijos naudas (pvz., verslui siekiant pasidengti savo elektros energijos suvartojimą žalia elektros energija) turėtų būti apsvastyta galimybė nebutiniams gaminantiems vartotojams, nebutiniams aktyviesiems vartotojams bei energetikos bendrijoms ir jų dalyviams, kurie yra nebutiniai vartotojai, atiduodant elektros energiją pagal grynojo atsiskaitymo sutartį su elektros energijos nepriklausomu tiekėju tokią elektros energiją taip pat pripažinti žalia ir už tai gauti kilmės garantijas.</p> <p>9. Projekto 157 punkte numatyta, kad prioritetas teikiamas CŠT kaip žaliausiam, efektyviausiam ir patikimiausiam apsirūpinimo šiluma būdai, o Projekto 159.11 punkte nurodoma, kad viena pagrindinių kryptių CŠT sektoriaus transformacijai įgyvendinti yra CŠT plėtra miestuose, tankiai apgyvendintose teritorijose, keičiant taršų individualų šildymą. Siekiant įgalinti CŠT sektoriaus pirmenybę šildymo būdo pasirinkimui, bei efektyviai tęsti CŠT plėtrą, siūlome papildyti Projekto 160 punktą ir įtraukti finansinių priemonių, skirtų vartotojų prijungimui prie CŠT tinklų, sukūrimą. „160.1. palankios investavimo aplinkos, finansinių priemonių sukūrimas investicijoms į CŠT infrastruktūros atnaujinimą ir vartotojų prijungimo prie CŠT infrastruktūros skatinimą;“</p> <p>10. Sutiktina skatinti alternatyviųjų degalų naudojimą transporto sektoriuje, ir šalia jau minimų degalų rūšių, siūlome akcentuoti ir Bio-SGD kaip vieną iš pagrindinių priemonių siekiant dekarbonizuoti sunkiasvorių transporto priemonių sektorių bei nusimatyti tikslą integruoti Bio-SGD į DAEI vienetų sistemą. 175. <...> <i>Transporto sektoriaus energijos rūšių balanse turi būti išnaudojami visi prieinami alternatyvieji degalai, įskaitant biodegalus, pažangiuosius biodegalus, biometaną, Bio-SGD, elektros energiją ir nebiologinės kilmės degalus iš AEI (vandenilį ir kitus vandenilio pagrindu pagamintus sintetinius žaliuosius degalus).</i></p> <p>11. Pastebėtina, kad Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva (ES) 2023/2413, kuria iš dalies keičiami Direktyva (ES) 2018/2001, Reglamentas (ES) 2018/1999 ir Direktyva 98/70/EB, kiek tai susiję su skatinimu naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, ir panaikinama Tarybos direktyva (ES) 2015/652 (toliau – REDIII) numato, kad kiekviena valstybė narė nustato pareigą kuro tiekėjams užtikrinti, kad transporto sektoriui būtų tiekiamas toks atsinaujinančiųjų išteklių kuro ir atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos kiekis, kad ne vėliau kaip 2030 m. galutinio energijos suvartojimo procentinė dalis, kurią sudaro atsinaujinančiųjų išteklių energija, transporto sektoriuje būtų bent 29 %. Atsižvelgiant į REDIII numatytą tikslą, siūlytume atitinkamai pakoreguoti aptariamą nuostatą. 177.1 <i>transporto sektoriuje galutinio energijos suvartojimo AEI dalis turi sudaryti ne mažiau kaip 15,8 proc. 2030 m. ir ne mažiau kaip 90 proc. 2050 m.;</i></p>	<p>12. Neatsižvelgta. NENS transporto sektoriaus dekarbonizacijos tikslai vadovaujasi technologinio neutralumo principu, įkrovimo ir pildymo infrastruktūra plėtojama atsižvelgiant į technologijų brandą ir paklausą, todėl vienos konkrečios technologijos, šiuo atveju Bio-SGD, protegavimas neatitinka NENS projektu siekiamos krypties. Pažymėtina, kad RED III 25 str. numatytas pažangiųjų biodegalų ir nebiologinės kilmės degalų iš AEI tikslas gali būti įgyvendintas ne vien tik biometanu, tačiau ir skystaisiais pažangiaisiais biodegalais, taip pat ir sintetiniais vandenilio pagrindu pagamintais degalais, papildomai pažymėtina, kad vadovaujantis RED III 25 str. 2 d. b punktu, apskaičiuodamos 29% tikslą, valstybės narės gali atsižvelgti į biodujas, kurios įleidžiamos į nacionalinę dujų perdavimo ir skirstymo infrastruktūrą, t.y. visas biometanas patiektas į dujų tinklą gali būti priskaičiuojamas prie transporto sektoriaus tikslų įgyvendinimo nepriklausomai nuo to ar jis buvo fiziškai sunaudotas transporte ar bet kokiam kitam sektoriuje.</p> <p>13. Neatsižvelgta. Gaminančių vartotojų elektros energijos kWh kaupimo apskaitos schemas („net-metering“) taikymas energetinio nepritekliaus mažinimo priemonėse yra ekonomiškai racionaliausia veiklos įgyvendinimo modelis, kuris užtikrins nustatytą tikslą pasiekimą.</p> <p>14. Neatsižvelgta. Pateiktos nuostatos yra priemonės lygmens ir gali būti nustatytos NENS įgyvendinimo priemonėje.</p> <p>15. Neatsižvelgta. Atsižvelgiant į tai, jog būtina gaminantys vartotojai, kurių pagamintai elektros energijai taikomi Atsinaujinančiųjų išteklių energetikos įstatymo 20¹ straipsnio 2 dalyje nurodyti elektros energijos kiekio apskaitos principai, prisideda prie energetinės sistemos stabilumo užtikrinimo. Grynojo atsiskaitymo modelio tikslas – skatinti energijos vartojimo efektyvumą ir reaguoti į rinkos signalus. Pažymėtina, kad fizinis asmuo elektros energiją vartoja asmeniniams, šeimos ir savo namų ūkio poreikiams. Nebuitiniai vartotojai (verslo subjektai) turi daugiau informacijos apie padėtį elektros energijos rinkoje nei buitiniai vartotojai ir daugiau galimybių bei patirties reaguojant į rinkos signalus bei pokyčius. Atsižvelgiant į fizinio asmens vartojimo tikslus,</p>
--	--	--	---

		<p>12. Pritariame NENS numatytai įkrovimo ir degalų pildymo infrastruktūros plėtrai. Norime atkreipti dėmesį į RED III nustatytą tikslą 5,5 % biodegalų ir nebiologinės kilmės skystųjų ir dujinių degalų iš AEI dalis galutiniam transporto sektoriaus energijos suvartojime 2030 m. <...> Siūlome skatinti biometano pildymo punktų infrastruktūros plėtrą tam nusimatant konkrečius tikslus ir reikalingas skatinimo priemones, tam, kad būtų pasiektas REDIII numatytas tikslas.</p> <p><i>177.5. transporto priemonių įkrovimo ir degalų pildymo (didesnį prioritetą teikiant biometano ir Bio-SGD infrastruktūrai) infrastruktūra turi būti nuosekliai plečiama atsižvelgiant į visuomenės bei verslo poreikius ir užtikrinant efektyvaus planavimo principus.</i></p> <p>13. Pastebime, jog šis teiginys [215.1. punktas] kiek prieštarauja kai kurioms kitoms Projekte esančioms nuostatoms. Svarbu pabrėžti, jog jei energetiniam nepritekliui mažinti bus pasitelkiamos tokios priemonės kaip neatlygintinis AEI elektrinių pajėgumų paskyrimas energetinį nepriteklių patiriantiems namų ūkiams (kaip nurodoma Projekto 226 p.), veikiančių pagal gaminančių vartotojų elektros energijos kWh kaupimo apskaitos schemą („net-metering“), toks modelis iš principo neatitiks komentuojamos nuostatos. Atkreipiamas dėmesys, jog gaminančių vartotojų „net-metering“ apskaitos sistema neskatina efektyvaus energijos vartojimo, priešingai, sudaro vartotojui lūkesčius ir formuoja supratimą, jog bet kada vartojama elektros energija yra vienodos vertės, taip iškraipydama vartotojo požiūrį į elektros energijos rinką ir jos veikimo principus. Tokie namų ūkiai sukaupdami energiją iš nutolusio AEI parko neatsižvelgs į elektros energijos kainas rinkoje, taps mažiau motyvuoti energiją vartoti efektyviai ir sąmoningai. Siūlome energetinio nepritekliaus mažinimo priemonėms, pavyzdžiui, energetinių bendrijų, kurios bus skirtos energetiniam nepritekliui mažinti taikyti tik elektros energijos rinkos principais grįstus modelius (pvz., grynojo atsiskaitymo apskaitos modelį).</p> <p><i>215.1. <...>, užtikrinant, kad šios priemonės būtų grindžiamos atsižvelgiant į elektros energijos rinkos veikimo principus bei šiomis priemonėmis nebūtų skatinamas neefektyvus energijos vartojimas;</i></p> <p>14. Siekiant ekonomiškai ir techniškai priimtinos GV plėtos, siūlome didesnę prioritetą skirti GV plėtrai, kuri nukreipta į didesnę vidinę sugeneruoto energijos kiekio suvartojimą ar net nulinę generaciją į tinklus. Tokiu būdu būtų racionaliausiai ir efektyviausiai išnaudojami elektros tinklai. Todėl siūlytina akcentuoti tokią gaminančių vartotojų plėtos kryptį.</p> <p><i>219. Siekiant užtikrinti tvarią gaminančių vartotojų plėtrą, teikiamas finansavimas, kuris bus tęsiamas prioritetą skiriant gaminantiems vartotojams su didžiausiu vidiniu jų pačių sugeneruotos energijos suvartojimu ar nuliniu jos atidavimu į elektros tinklus. Finansinė pagalba bus tęsiama iki šaliai ekonomiškai ir techniškai priimtinos gaminančių vartotojų plėtos ribos. <...></i></p> <p>15. Pritariame Projekto nuostatoje numatytam gaminančių vartotojų ex-post vertinimui, ir tuo pačiu siekiant vystyti tvarią gaminančių vartotojų rinką bei pereiti prie lankstaus elektros rinkos modelio, grįsto pasiūlos ir paklausos principais, siūlytume</p>	<p>manome, kad fiziniams asmenims neturėtų būti privalomai taikomas grynojo atsiskaitymo modelis.</p> <p>16. Neatsižvelgta. Pasiūlymas yra priemonės lygmens, taip pat toks vertinimas numatytas pagal REDIII direktyvą.</p> <p>17. Neatsižvelgta. Pateiktas pasiūlymas yra priemonės lygmens ir gali būti nustatytos NENS įgyvendinimo priemonėje.</p> <p>18. Neatsižvelgta. Numatytos priemonės yra siūlomos naujame ES elektros rinkos reformos pakete ir bus perkeliamos į nacionalinius teisės aktus.</p> <p>19. Neatsižvelgta. Rinkos liberalizavimo principai jau yra įtvirtinti Elektros energetikos įstatyme.</p> <p>20. Neatsižvelgta. Pateiktas pasiūlymas neatitinka naujame ES elektros rinkos reformų pakete numatomų nuostatų.</p> <p>21. Neatsižvelgta. Pagal pastaboje minimą ES elektros rinkos reformą, finansavimo priemonės galės būti taikomos tik kaip antraeilės, nesant pakankamai priemonių nacionaliniam indikatyviam lankstumo tikslui pasiekti. Tokia galimybė bus numatyta nacionaliniuose teisės aktuose.</p> <p>22. Neatsižvelgta. Standartizuotų produktų paminėjimas neturėtų būti suprantamas kaip baigtinis tokių produktų sąrašas.</p> <p>23. Neatsižvelgta. Pateikti pasiūlymai yra per daug detalūs ir yra priemonių lygmens. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi, rengiamose nacionalinėse darbotvarkėse konkrečios priemonės nėra nurodomos.</p> <p>24. Neatsižvelgta. NENS projekto 4 punkte nurodoma, kad vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžiamos Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių įstatyme, Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatyme, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatyme. Šiuose TA yra visi aiškūs apibrėžimai. Alternatyvus kuras ir alternatyvieji degalai irgi yra skirtingos sąvokos, kuras yra bendrinė sąvoka, degalai apima išskirtinai tik transporte naudojamus energijos išteklius. Sintetiniai degalai nebūtinai yra pagaminti naudojant AEI, todėl atskirai</p>
--	--	--	--

		<p>numatyti “net metering” apskaitos schemas pabaigą buitiniams gaminantiems vartotojams, analogiškai kaip tai nustatyta nebutiniams vartotojams. Papildomai atkreipiame dėmesį, jog nuostatoje nėra nurodyta gaminančių vartotojų schemas ex-post vertinimo data, kuri buvo pristatyta Projekto viešame pristatyme ir nurodoma kaip 2026 m.</p> <p>220. <...>. Taip pat užtikrinti, kad visi gaminantys vartotojai pereitų prie grynojo atsiskaitymo modelio.</p> <p>16. Analogiškai kaip numatoma Projekto 222.3. punkte, jog gali būti įvertinta galimybė aktyviesiems vartotojams nustatyti skatinančius mokesčius ir pasinaudojimo elektros tinklais tarifus, tokia nuostata galėtų būti numatoma ir PEB/AIEB siekiant paskatinti šiuos modelius kurtis. Tokia praktika žinoma ir užsienio šalyse, pvz., Belgijoje.</p> <p>230.1. tobulinti reguliacinę aplinką sumažinant energetikos bendrijų kūrimosi administracinę naštą ir teikti finansinę paramą, skatinančią šioms bendrijoms kurtis. Įvertinti galimybę energetikos bendrijoms nustatyti skatinančius mokesčius ir pasinaudojimo elektros tinklais tarifus.</p> <p>17. Manytina, kad prie apsidraudimo galimybių užtikrinimo didinimo galėtų prisidėti elektros energijos įgyvendinta bendra Baltijos šalių prekybos zona, taip pat padidintas apsidraudimo priemonių prekybos likvidumas.</p> <p>232.2. <...> Rizikos draudimo produktais taip pat galėtų naudotis PEB ir AIEB, o prie apsidraudimo galimybių užtikrinimo didinimo galėtų prisidėti įgyvendinta elektros energijos bendra Baltijos šalių prekybos zona, taip pat padidintas apsidraudimo priemonių prekybos likvidumas.</p> <p>18. [232.3. punktas] Įsipareigojimai turėtų būti abipusiai, tiek tiekėjo, tiek kliento. T. y. klientams sudarius ilgalaikes sutartis jie irgi laikytųsi įsipareigojimų iki sutarties galiojimo pabaigos. Neišlaikant lygiateisiškumo ir pariteto principo, galimas neigiamas poveikis AEI plėtrai, ilgalaikių fiksuotos kainos sutarčių rinkos likvidumui bei efektyvumui (konkurencijai). Taip pat pastebime, jog ši nuostata yra pernelyg detali ir nėra tinkama strategijos dokumente. Nuostatoje detaliai aprašomos sutartinių santykių tarp vartotojo ir nepriklausomų elektros energijos tiekėjų, veikiančių liberalioje elektros tiekimo rinkoje, sąlygos. Nuostata galbūt būtų tinkama žemesniuose teisės aktuose, nustatančiuose santykius tarp vartotojų ir paslaugų tiekėjų. Siūloma šią nuostatą iš strateginio dokumento išimti arba pakeisti labiau bendrinę gairę nustatančia nuostata, pvz., „turi būti užtikrinti sąžiningi santykiai tarp elektros vartotojų ir tiekėjų užtikrinant subalansuotą rizikų bei teisių ir pareigų pasiskirstymą“.</p> <p>19. Siūlytina papildyti Projekte nurodomą sąrašą tikslų [232 punktas], kuriais būtų siekiama užtikrinti energijos kainų ir rinkos konkurencingumą, kad elektros rinkos liberalizavimas vyktų pagal planą ir rinka būtų išlaikoma laisva ir konkurencinga.</p> <p>232.5. Užtikrinant elektros energijos rinkos liberalizavimą bei jos veikimą pagal laisvai rinkai būdingus sąžiningos konkurencijos principus.</p>	<p>atvejais naudojami nebiologinės kilmės degalai iš AEI. Kitos sąvokos yra suvienodintos.</p>
--	--	--	--

		<p>20. Naujų informacinių platformų vystymas imlus laikui ir kaštams. Siūlome numatyti, kad Projekto 234 papunktyje nurodyta platforma būtų steigama įvertinus ekonominę ir potencialą jos naudą.</p> <p>234. <...>. Įvertinus potencialą ir ekonominę naudą, įsteigti atitinkamą platformą, kuri registruotų dalijimosi ir prekybos elektros energija susitarimus, <...>.</p> <p>21. [Poskirsnis „Paklausos valdymas elektros energetikos sistemos lankstumo ir balansavimo paslaugų rinkose“] Be kitų pastebėjimų šio poskirsnio turiniui, Bendrovė mano, kad jis turėtų plačiau atskleisti, kaip bus siekiama vystyti paklausos valdymo rinką <...>.</p> <p>Siūlytina papildyti aptariamą poskirsnį šiomis nuostatomis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - įsivertinti su iškastiniu išteklių nesusijusių lankstumo, balansavimo ir papildomų paslaugų teikimo finansines naudas ir svarstyti tokių paslaugų finansines paramas; - skatinti skirtingų laikotarpių (trumpalaikių, ilgalaikių, balansavimo, diena prieš ir kt.) rinkų atvėrimą rinkos dalyviams ir šių rinkų tarpusavio sąveiką. Taip pat, mažinti barjerus rinkos dalyviams dalyvauti atitinkamuose rinkų segmentuose, įskaitant perteklinių viešojo pirkimo procedūrų reguliavimo peržiūrą ir atnaujinimą; - mažinti barjerus rinkos dalyviams dalyvauti lankstumo bei balansavimo paslaugų teikime, įskaitant perteklinių viešojo pirkimo procedūrų reguliavimo; - skatinti koordinaciją ir informacijos mainus tarp atitinkamų elektros sistemų operatorių; - skatinti kitų lankstumo pasiekimo metodų taikymą: lankstūs tinklo tarifai, lankstūs prisijungimo susitariami, taisyklėmis apibrėžtas lankstumas. <p>22. Atkreiptinas dėmesys, kad techniškai standartizuoti produktai (sprendimai) jau yra įdiegti, atitinkamai svarstyti dėl poreikio juos nurodyti.</p> <p>236. <i>Elektros energetikos sistemos paklausos valdymo elektros energetikos sistemos lankstumo ir balansavimo paslaugų rinkų srityje siekiama sukurti sąlygas ir standartizuotus produktus (sprendimus) palankią aplinką elektros energijos vartotojams ir kitiems rinkos dalyviams <...>.</i></p> <p>23. [237.9. punktas] Tarifai patys savaime neskatina skirstomųjų tinklų operatoriaus naudotis lankstumo paslaugomis, netgi atvirkščiai – tarifai yra tik vienas iš lankstumo pasiekimo būdų. Atsižvelgiant į tai, siūlytina papunktį išskaidyti į dvi dalis <...>. Siūlytina Projekto 237.9 papunktį išskaidyti per kelis papunkčius:</p> <p>„237.9. skatinami išmanieji (valandinės laiko apskaitos pagal biržos kainas) tarifai <...>;</p> <p>237.10. Tinklų tarifų metodologijos tarifai turėtų sudaryti palankias sąlygas skatinti skirstomųjų tinklų operatorius operatoriams naudotis elektros energetikos sistemos lankstumo paslaugomis toliau plėtojant novatoriškus esamų tinklų optimizavimo sprendimus ir pirkti elektros energetikos sistemos lankstumo paslaugas.“</p>	
--	--	--	--

		<p>24. Atkreipiamas dėmesys, jog Projekte naudojama nemažai skirtingų sąvokų skirtingoms degalų rūšims apibūdinti. Pavyzdžiui, nebiologinės kilmės degalai iš AEI tam tikrose Projekto vietose vadinami „žalieji sintetiniai degalai“ (pvz., 24.3), „sintetiniai degalai“ (pvz., 237.7 p.), taip pat kai kur vartojamos sąvokos kaip „alternatyvus kuras“, „alternatyvieji degalai“ (pvz., 177.4 p. kalbama ir apie „nebiologinės kilmės degalai iš AEI“ ir „alternatyvieji degalai“). Vartojamos sąvokos neturi aiškaus apibrėžimo, todėl dažnai nėra iki galo aišku, kokia apimtimi yra vartojamos šios sąvokos, ar jos vartojamos kaip sinonimai ar visgi jų reikšmė skiriasi. Siekiant įvesti aiškumą, reikėtų naudojamas sąvokas suvienodinti ir taip pat apibrėžti jų reikšmes. Taip pat pastebima, kad Projekte naudojama nemažai neapibrėžtų sąvokų, pvz. „energetinė sala“ (24.2 p.); „energetinis centras“ (110-111 p); „energetinis slėnis“ (138 p.). Siekiant vienodai vertinti tas pačias Projekto nuostatas skirtinguose kontekstuose, siūlytina įvesti šių sąvokų apibrėžtis.</p>	
Biodegalų asociacija, 2024-04-15	<p>1. Mūsų nuomone, esant tokiai situacijai ir tendencijoms Projekte per mažai dėmesio skiriama transporto sektoriui. Projekte teigiama, jog transporto sektoriaus energijos rūšių balanse turi būti išnaudojami visi prieinami alternatyvieji degalai, įskaitant biodegalus, pažangiuosius biodegalus, biometaną, elektros energiją ir nebiologinės kilmės degalus iš AEI (vandenilį ir kitus vandenilio pagrindu pagamintus sintetinius žaliuosius degalus). Šiuo metu didžiąją dalį atsinaujinančios energijos transporto sektoriuje sudaro (ir artimiausiais metais sudarys) skystieji biodegalai. Norėtume pažymėti, jog tikslai turėtų būti siekiami ekonomiškai efektyviausiu būdu. Todėl siekiant turėtų būti vertinami jau esamos Lietuvoje veikiančios biodegalų gamybos pajėgumai ir galimybės greitai ir ekonomiškiausiu būdu padinti AEI dalį transporte. Taip pat būtina atskirai įvertinti galimus pažangiųjų biodegalų gamybos pajėgumus jau veikiančiuose Lietuvoje biodegalų gamyškuose bei apsvarstyti galimybes numatyti papildomas, reikiamas paramos priemones tokiai gamybai vystyti.</p> <p>2. Atsižvelgiant į tai siūlytume projekte atskirai aptarti sunkiojo ir viešojo transporto ŠESD emisijų mažinimo perspektyvas. Akivaizdu, jog turi būti proteguojami visi alternatyvieji energijos ištekliai, o ne selektyvūs ištekliai, tokie kaip atsinaujinanti elektra ar vandenilis. Pavyzdžiui miesto autobusai varomi atsinaujinančia elektra ir vandeniliu vis dar yra ateities sprendimas, kadangi perėjimas prie elektromobilumo bus laipsniškas. Siekiant ŠESD emisijas mažinti jau dabar būtini tvarūs atsinaujinantys degalai, tame tarpe pažangieji biodegalai ir biometanas, kas yra šių dienų pats ekonomiškiausias ir efektyviausias sprendimas. Tai leistų jau dabar transformuoti miestų ir regionų autobusų parką ir efektyviai mažinti ŠESD. Miesto ir regionų autobusų parko elektrifikavimas ir CO2 neutralių degalų vartojimas yra papildoma ir labai laukiama, bet ateities, priemonė mažinant ŠESD emisijas. Todėl siūlytume Projekte skirti daugiau dėmesio būtent artimiausiu metu galimom įgyvendinti priemonėm.</p> <p>3. Mūsų nuomone, Projekte turėtų būti deklaruojam nediskriminacinė politika atsinaujinančių energijos išteklių, leidžiančių efektyviai mažinti ŠESD emisijas, atžvilgiu ir sudaryti lygiavertes sąlygas prisidėti prie miesto ir regionų autobusų</p>	<p>1. Neatsižvelgta. Pažymėtina, kad parama pažangiųjų biodegalų gamybos pajėgumų plėtrai veikiančiuose Lietuvoje biodegalų gamyškuose jau yra numatyta pagal Energetikos ministerijos pažangos priemonę „Įgyvendinti degalų iš AEI gamybos priemones ir plėtoti jų panaudojimo infrastruktūrą transporto sektoriuje“. NENS projektu yra numatomi atskiri tikslai pažangiųjų biodegalų naudojimui.</p> <p>2. Neatsižvelgta. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi, rengiamose nacionalinėse darbotvarkėse konkrečios priemonės nėra nurodomos.</p> <p>3. Neatsižvelgta. Pastaboje yra siūlomos konkrečios priemonės atspindinčios jau dabar NENS projekte įtvirtintas strategines kryptis. Šios priemonės galėtų būti apsvarstytos ir įtrauktos į NENS įgyvendinimo planą.</p>	

		<p>parko žalinimo. <...>. Biometanas yra priemonė leidžianti efektyviai mažinti ŠESD emisijas, Lietuvoje gaminamo biometano ŠESD sutaupymai siekia net 88-130%.</p> <p>Tokių gerų praktikų ir sprendimų pavyzdys yra Estija, kur yra skatinimas biometano gaminimas ir sukuriamama vietinė paklausa, efektyviai mažinamos ŠESD emisijos ir kuriama pridėtinė vertė šaliai. Estijoje autobusų parkai yra varomi biometanu, nes jis ne tik mažina ŠESD, bet ir yra gerokai pigesni nei elektriniai autobusai. Pavyzdžiui mieste Tartu visi autobusai yra varomi biometanu, Taline – 2/3 parko. Esant tokiai paklausai, visas vietinis biometanas yra suvartojamas šalies viduje. Todėl siūlytume atitinkamai papildyti Projektą tokiomis priemonėmis ir tikslais.</p>	
Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, 2024-04-16 Nr. D8(E)-1951	<ol style="list-style-type: none">Siūlome keisti NENS projekto struktūrą ir atsižvelgti į ES „Fit for 55“ teisėkūros paketo, ES REPowerEU plano, Komisijos komunikato dėl ES 2040 m. klimato tikslo, kitus ES energetikos sektoriaus strateginius dokumentus ir teisės aktus, tarptautinius susitarimus, susijusius su klimato kaitos ir energetikos tikslų įgyvendinimu, – Paryžiaus susitarimas prie Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos, nustatyti trumpalaikius (iki 2030 m.), vidutinės trukmės (iki 2040 m.) ir ilgalaikės trukmės (iki 2050 m.) tikslus ir uždavinius energetikos sektoriuje.NENS projekte nepagrįstai mažai svarbos teikiama energijos gamybos ir vartojimo efektyvumo tikslų ir uždavinių nustatymui ir nukrypstama nuo ES prioritetinio principo – pirmenybė energijos efektyvumo didinimui.Pažymime, kad vadovaujantis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – SPAV tvarkos aprašas) 6 punkto nuostatomis strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (toliau – SPAV) atliekamas rengiamam planui, kuris: „skirtas <...> energetikos <...> plėtrai, <...> kuris nustato ūkinės veiklos, įrašytos į Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau – Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas) 1 ar 2 priedus, vystymo pagrindus ir kuris rengiamas didesniai nei 10 kv. kilometrų plotui“.	<ol style="list-style-type: none">Atsižvelgta iš dalies. Pateikiama poveikio rodiklių lentelė, kurioje laikotarpiai skirstomi ir 2030 m., 2040 m. ir 2050 m. bei nurodomi konkretūs rodikliai kiekvienam iš minėtų laikotarpių.Atsižvelgta iš dalies. Atsižvelgta į AM pastabos Nr. 4 dalį dėl efektyvumo – patikslintas NENS dėl kryptių, tačiau manytina, kad energijos vartojimo efektyvumo didinimui skirta pakankamai dėmesio NENS – nurodyti svarbiausi tikslai ir išsamios jų siekimo kryptys. Detalios įgyvendinimo priemonės bus aptartos NENS įgyvendinimo plane, kuris bus integruojamas į NEKSVP. Nurodyti papildomi galutinės energijos suvartojimo tikslai iki 2040 ir 2050 metų. Papildomi rodikliai dėl energijos efektyvumo neįtraukiami atsižvelgiant į 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/1791 dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2023/955 (nauja redakcija).Atsižvelgta iš dalies. NENS yra strateginis dokumentas, kuriame nustatoma bendra energetikos sektoriaus vystymosi vizija ir kryptys. Šios vizijos pasiekimas bus nustatomas pagal NEKSVP, kuriame yra numatomos konkrečios priemonės, kurios gali turėti įtaką aplinkai. NEKSVP yra atliekamas SPAV. Pažymėtina, kad NENS numatytas branduolinės energetikos vystymas yra tik galimybė, o ne konkreti kryptis. Dėl jos tolimesnio vystymo ir perspektyvos bus apsisprendžiama tik atlikus detalesnę analizę ir įvertinus pasekmes aplinkai bei visuomenei.	
Valstybinė energetikos reguliavimo taryba,	<ol style="list-style-type: none">Siūlome Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategiją (toliau – Strategija arba NENS) papildyti nuostatomis dėl strateginių tikslų plėtojant energijos rinkas, kurios aktualios siekiant išnaudoti turimą infrastruktūrą energijos perdavimui ir	<ol style="list-style-type: none">Neatsižvelgta. Vadovaujantis CACM reglamento (2015/1222) 34 straipsniu, ACER kas 3 metus vertina Europos prekybos zonų konfigūraciją ir teikia pasiūlymus	

<p>2024-04-18 Nr. R2-(DR)-3648</p>	<p>prekybai ir parduoti už Lietuvos ribų planuojamus pagaminti perteklinius energijos kiekius. Siūlytume aptarti, kokia matoma perspektyva plėtoti elektros energijos rinką, pavyzdžiui, bendros didmeninės ir mažmeninės rinkos kūrimo kartu su Latvija ir Estija, prekybos zonų sujungimo perspektyvas, kurios išplėstų galimybes rinkos operatorių organizuotoje rinkoje vystyti išvestinių finansinių priemonių produktus ir jais prekiauti, kas savo ruožtu atlieptų rinkos dalyvių, ypač elektros energijos tiekėjų poreikį įsigyti draudimo produktus ir apriboti didmeninių elektros energijos kainų kitimo riziką bei užsitikrinti veiklos tvarumą už konkurencinėmis rinkos sąlygomis susiformavusią kainą. Taip pat siūlytume aptartis perspektyvas vystyti Baltijos elektros energijos balansavimo pajėgumų (rezervų) rinką ar bendrą Baltijos ir Šiaurės šalių balansavimo pajėgumų rinką. Taip pat siūlytume aptarti gamtinių dujų rinkos vystymo perspektyvas, pavyzdžiui, bendros regioninės Suomijos, Baltijos šalių ar su Lenkija gamtinių dujų rinkos.</p> <p>2. Nors NENS paskutiniame skyriuje (261 punktą) yra bendrai nurodomi įvairūs NENS įgyvendinimo finansavimo šaltiniai, tačiau tarp šių šaltinių nėra aiškiai įvardijami vartotojų mokėjimai, kuriais atsiskaitoma už persiuntimo paslaugas (vartotojų mokami tarifai), kuriais vartotojai nemaža dalimi turės prisidėti prie NENS įgyvendinimo. Svarstyti, ar NENS neturėtų būti papildyta išsamesne technine-ekonominė analize, kuri pagrįstų Strategijoje pateiktą viziją ir įvardytą galimą finansavimo poreikį, ypač tą dalį, kuria prisidėti turėtų vartotojai, kiek tai susiję su infrastruktūros plėtra ar AEI gamybos ar pan. skatinimu, kurie finansuojami iš surenkamų mokėjimų už energijos persiuntimo paslaugas ar VIAP. Kaip alternatyva tokiam įvertinimui Strategijoje galėtų būti nustatyti vartotojų finansinio prisidėjimo prie Strategijos įgyvendinimo priemonių dydį ribojantys rodikliai, pavyzdžiui, kaip iš vartotojų reikiamo surinkti finansavimo dydžio santykis su vartotojų pajamas atspindinčiu rodikliu, t. y. nustatyti saugiklį, orientacinį rodiklį, ribojantį vartotojams tenkančią Strategijos priemonių įgyvendinimo našą.</p> <p>3. [8 punktą] Siūlytina pagrįsti iškastinio kuro infrastruktūros išnaudojimo teikiamas stiprybes ir šio išnaudojimo galimybes, keičiant šios infrastruktūros paskirtį ar panaudojimo pobūdį, atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje siekiama iki 2050 m. turėti klimatui neutralų energetikos sektorių, taip pat turint mintyje, kad kaimyninės valstybės, kaip ES valstybės narės, taip pat sieks analogiškų tikslų. Šios infrastruktūros turėjimas gali būti kaip stabdantis veiksnys atsisakant iškastinio kuro naudojimo, kol nenumatytos šios infrastruktūros kitokios panaudojimo galimybės ar baigiamas jos naudojimas jai pasenus.</p> <p>4. [41.2. punktą] Pagal ES teisės aktus (Reglamentą (ES) 2019/943 ir Direktyvą (ES) 2019/944 taip numatomas šių teisės aktų pokyčius vykdant elektros energijos rinkos modelio reformą) – pajėgumų mechanizmai yra siūloma kaip opcija. Jie kuriami, tik jeigu būna problemų rinkoje ir yra laikina priemonė adekvatumo problemoms išspręsti, o ne ilgalaikis sprendimas sektoriaus plėtrai. Atsižvelgus į tai svarstyti, ar NENS nereikėtų akcentuoti tokio mechanizmo laikinumo atitinkamai užtikrinant tvarią sektoriaus plėtrą be pajėgumų mechanizmo</p>	<p>dėl prekybos zonų pakeitimo. 2023 m. gruodžio 22 d. sprendimu ACER pasiūlė nejungti Baltijos šalių elektros prekybos zonų ir numatė, kad tikslus vertinamas gali būti atliktas tik po atsisijungimo nuo BRELL ir sinchronizacijos su kontinentinės Europos elektros tinklais. Įvertinus neigiamą ACER nuomonę, taip pat kylančius iššūkius dėl tinkamo perkrovų valdymo, vandenilio gamybos sertifikavimo (AEI elektros energijos dalis visose Baltijos valstybėse skiriasi, taip pat skiriasi AEI plėtros tempai), šiuo etapu numatyti NENS vieną elektros prekybos zoną būtų netikslinga. Taip pat Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo 39¹ straipsnyje numatyta, kad sprendimą dėl Lietuvos prisijungimo prie regioninės rinkos zonos priima Vyriausybė, įvertinusi Energetikos ministerijos ir Tarybos pateiktas išvadas dėl tokio sprendimo ekonominės naudos šalies vartotojams.</p> <p>2. Neatsižvelgta. Detali priemonių analizė bus atliekama rengiant NENS įgyvendinimo veiksmų planą, kuomet bus numatomi konkretūs veiksmai ir finansavimo poreikis.</p> <p>3. Neatsižvelgta. Energetinė infrastruktūra, skirta iškastinio kuro naudojimui, suteikia galimybes diversifikuoti energijos išteklius, užtikrinti energetinį saugumą ir turėtų būti išlaikoma, nepatiriant neproporcingų kaštų, kol bus sukurtos tinkamos alternatyvos. Pereinamuoju laikotarpiu atsisakyti patikimos infrastruktūros būtų netikslinga ir tai neprisidėtų prie NENS strateginio tikslo – saugus ir patikimas energijos tiekimas – įgyvendinimo.</p> <p>4. Neatsižvelgta. Siūloma „išvadas dėl adekvatumo grįsti, pavyzdžiui, ACER sprendimu dėl 2023 m. ERAA, jeigu toks bus priimtas iki šio dokumento priėmimo.“ Turima informacija, toks vertinimas neatliktas. Konkretus siūlymas pastabose nėra pateikiamas, pateikiami pasvarstymai. Atkreiptinas dėmesys, kad atsižvelgiant į energetinio saugumo situaciją, projekte tikslingai numatytas tradicinių pajėgumų išlaikymo būdas iki sinchronizacijos projekto pabaigos, taip pat strategijoje numatomas tikslas atsižvelgiant į ypatingai sparčią AEI naudojančių energijos gamybos pajėgumų plėtrą bei elektros energijos poreikio augimą iki 2030 metų sukurti reikiamus mechanizmus, leisiančius išlaikyti esamus ar išvystyti naujus elektros energijos gamybos pajėgumus,</p>
------------------------------------	---	--

		<p>ateityje. <...> Todėl siūlytina strategijoje akcentuoti ne tik gamybos pajėgumų, bet ir kaupimo įrenginių pajėgumų, taip pat paklausos valdymo pajėgumų poreikio užtikrinimą. Taip pat, atkreiptinas dėmesys į tai, kad pajėgumų mechanizmai yra atskira rinka nuo balansavimo paslaugų rinkos. Pajėgumų mechanizmų tikslas – spręsti adekvatumo problemas, o ne balansavimo pajėgumų poreikį.</p> <p>5. [49 punktas] Atkreipiamas dėmesys, kad vertinimas neatitiko ACER ERAA (European Adequacy Assessment) metodikos. Atitinkamai būtų siūlytina cituoti kitą dokumentą, pavyzdžiui, 2023 m. ERAA, kai jis bus patvirtintas ACER sprendimu.</p> <p>6. [51 punktas] Atkreipiamas dėmesys, kad išvados dėl adekvatumo daromos remiantis vertinimu, kuris neatitiko ACER ERAA (European Adequacy Assessment) metodikos. Atitinkamai būtų siūlytina išvada dėl adekvatumo grįsti, pavyzdžiui, ACER sprendimu dėl 2023 m. ERAA, jeigu toks bus priimtas iki šio dokumento priėmimo. Aktualė pastaba dėl pajėgumų mechanizmo taikymo, išdėstyta prie Strategijos 49 punkto. Pažymėtina, kad esant strateginio rezervo modeliui įprastai skatinami seni esami įrenginiai. Pažymėtina, kad pagal tinklų operatorių Pasinaudojimo elektros tinklais tvarkos aprašus (toliau – PETA) gautų paraiškų kiekis vystyti naujus AEI ir kaupimo pajėgumus yra labai didelis. Todėl svarstyti, ar reikalinga tokia papildoma parama, kuri būtų užtikrinama seniems įrenginiams. Atkreipiamas dėmesys, kad tokios paramos realistiškiausias gavėjas būtų iškastinių kurą naudojančios įmonės (pvz., Ignitis gamyba, Orlen Lietuva, Achema, Lifosa, KTE ir kt.).</p> <p>7. [73 punktas] Europos Komisijos pasiūlyme Europos parlamento ir Tarybos direktyvai dėl dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, gamtinių dujų ir vandenilio vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (toliau – Dujų direktyvos projektas), 72 straipsnio 1 dalies 5 punktas numato reguliavimo institucijos pareigą laikytis sutarties laisvės ilgalaikių sutarčių atžvilgiu, jei jos atitinka Sąjungos teisę ir yra suderinamos su Sąjungos politika ir jei jos padeda siekti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslų. Negalima sudaryti ilgalaikių sutarčių dėl iškastinių dujų, kurioms netaikomos taršos mažinimo priemonės, tiekimo, kurios galiotų ilgiau nei iki 2049 m. pabaigos. Atkreiptinas dėmesys, kad NENS nenumato konkrečių etapų, kuriais būtų atsisakoma ilgalaikių sutarčių dėl iškastinių dujų, ir kokie sprendimai dėl esamos gamtinių dujų infrastruktūros turi būti priimti (pvz., kokias etapis ir kokia dalis gamtinių dujų infrastruktūros būtų pritaikyta vandeniliui ir kokie sprendimai būtų priimti dėl tos gamtinių dujų infrastruktūros dalies, kurios pritaikyti vandeniliui technologiškai nebūtų įmanoma). Atsižvelgdami į tai, siūlome NENS išskirti konkrečius etapus, kuriais būtų numatyti reikalingi sprendimai dėl gamtinių dujų infrastruktūros pertvarkymo įgyvendinant Dujų direktyvos projekto nuostatas.</p> <p>8. [114 punktas] Siūloma numatyti pokyčius susijusius su PETA ir tinklų pralaidumo paskirstymu, vykdant jį per aukcionus, o ne mažiau ekonomiškai efektyviais - first come first served ar pro rata principais.</p>	<p>kurių patikimas prieinamumas yra būtinas saugiam Lietuvos elektros energetikos sistemos darbui.</p> <p>5. Neatsižvelgta. Žr. 4 punktą.</p> <p>6. Neatsižvelgta. Žr. 4 punktą.</p> <p>7. Neatsižvelgta. Šiuo metu nėra detalai įvertinta kaip bus perkeliama direktyva ir kokie konkretūs etapai ar sprendiniai bus taikomi, todėl šiuo etapu nurodyti konkrečius etapus būtų netikslinga.</p> <p>8. Neatsižvelgta. Atkreiptinas dėmesys, kad toks modelis jau taikomas Litgrid atveju. Tačiau tokio pat modelio ESO atveju pritaikyti negalima dėl didelio vartotojų skaičiaus. Šis klausimas su tinklų operatoriais ir VERT kolegomis išsamiai buvo diskutuotas priimant Proveržio paketą ir LRV nutarimą dėl pralaidumų paskirstymo.</p> <p>9. Neatsižvelgta. Numatytas įpareigojimas perdavimo sistemos operatoriui neturėtų būti strateginio dokumento dalimi.</p>
--	--	---	--

		<p>9. [232 punktas] Šiuo metu yra mažai galimybių ir priemonių užsitikrinti didmeninių kainų kitimo rizikos draudimą už konkurencinės rinkos sąlygomis susiformavusią kainą, galimai dėl apribojimų, susijusių su nedidele Lietuvos taip pat kitų Baltijos šalių atskirai veikiančiomis rinkomis (prekybos zonomis). Siūlytume NENS papildyti nuostatomis susijusiomis su finansų rinkų ir išvestinių finansinių priemonių vystymu, kuriomis naudojantis energetikos įmonės galėtų valdyti savo rizikas ir atitinkamai dėl sumažėjusių rizikų būtų prielaidų mažėti kainoms galutiniais vartotojams. Pavyzdžiui, numatyti pareigą elektros energijos perdavimo sistemos operatoriui proaktyviai imtis veiksmų, siekiant kurti tokias rinkas.</p>	
	Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, 2024-04-19 Nr. 2-1412	<p>1. Ministerija, atsižvelgdama į Lietuvos nacionalinius ir ES nustatytus ambicingus tikslus iš esmės mažinti transporto sektoriaus sukeliama ŠESD, siekia skatinti visai netaisus transporto, varomo nulinės emisijos atsinaujinančiais energijos ištekliais (elektra ir vandeniliu), plėtrą. Pažymėtina, kad ES teisinis reguliavimas riboja biometano skatinimą transporto sektoriuje. Šiuo metu biometano transporto infrastruktūros įrengimui ir transporto priemonių įsigijimui leidžiama tik nereikšminga, pagal de minimis ES valstybės pagalbos reguliavimą apribota, parama. Atsižvelgiant į tai, nors Ministerija biometaną ir mato, kaip tarpinį, mažiau ŠESD generuojantį ir prie oro taršos mažinimo prisidedantį kurą, tačiau, ilguoju laikotarpiu iki 2050 metų turėtų būti skatinama tik visai netaisus transporto plėtra, todėl siūlo išbraukti 81.3 papunktį.</p>	<p>1. Neatsižvelgta. Energetikos ministerija pažymi, kad nėra susipažinusi su jokiais ES teisės aktais ribojančiais biometano skatinimą ar plėtrą, priešingai ES darbotvarkėje biometanas yra laikomas vienu perspektyviausių energijos šaltinių ES priklausomybei nuo gamtinių dujų importo mažinti. Europos Komisijos „RePower“ iniciatyva numato biometano gamybą iki 2030 m. padidinti 10 kartų iki 35 milijardų kubinių metrų, prie šio tikslo turės prisidėti visos ES valstybės. Atnaujinta Direktyva dėl skatinimo naudoti AEI energiją taip pat numato, kad biometanas patiekiamas į dujų tinklus galės būti pilna apimtimi įskaičiuojamas į transporto sektoriaus tikslų įgyvendinimą, taip pat biometanui pagamintam iš atliekų ir liekanų suteikiami papildomi daugikliai, siekiant paskatinti šio svarbaus energijos ištekliaus naudojimą. Atkreipiame dėmesį, kad sunkiajame transporte ir laivyboje, biometanas šiuo metu yra vienintelė ekonomiškai naudinga alternatyva siekiant dekarbonizuoti šias sunkiai dekarbonizuojamas transporto sritis.</p>
	Lietuvos savivaldybių asociacija, 2024-04-22 Nr. SD-2024/279	<p>1. Projekte viena iš strateginių tikslų įgyvendinimo priemonių yra numatyta bendruomeninės energetikos skatinimas, kurios tikslas yra mažinti energijos nepriteklių ir teikti naudą pažeidžiamiesiems vartotojams, tačiau šiuo metu sukurta ir patvirtinta energetikos bendrijų schema nėra ekonomiškai patraukli savivaldybėms bei kelianti daug įgyvendinimo naudingumo ir bendrijos valdymo klausimų. Savivaldybių nuomone, numatant tokio pobūdžio priemonę, turėtų būti atsižvelgiama ne tik į bendruomeninės energetikos priemonės vystymą socialinių naudų požiūriu, bet ir ekonominio pagrįstumo bei įgyvendinimo patrauklumo aspektais.</p>	<p>1. Neatsižvelgta. Pastaba nėra skirta konkrečiam NENS punktui, o įgyvendinimo priemonei.</p>
	Lietuvos inovatyvios energetikos ir prekybos asociacija, 2024-04-15	<p>1. Siūlytume patikslinti Projektą įtvirtinant konkrečias normas t.y. koks turėtų būti numatomas konkretus energijos balansas transporto sektoriuje laikotarpyje 2030 - 2040 metais transporto sektoriuje. Derėtų numatyti kokie preliminarūs kiekiai bus suvartojami elektros energijos, biometano dujų, pažangiųjų biodegalų, naftos</p>	<p>1. Neatsižvelgta. Konkretūs rodikliai galėtų būti nustatyti NENS įgyvendinimo priemonių plane. Prognozuojamas kuro balansas siekiant NENS nustatytų tikslų remiasi NEKS veiksmų plane numatytais prognozėmis ir šiuo</p>

		<p>produktų ir kiek atitinkamais metais numatoma turėti elektra, vandeniliu, biometanu varomų transporto priemonių. Taip pat manytume, kad verslui tinkamai pasiruošti bei planuoti būtų tikslinga numatyti biometano krovimo ir elektros krovimo infrastruktūros plėtrą pamečiui.</p> <p>2. Pažymėtina, kad Projekte numatoma, jog vietinis žaliavų potencialas (atliekų ir liekanų potencialas) sudaro prielaidas reikšmingai didinti biometano gamybą bei prognozuojama, kad 2030 m. biometano gamyba sudarys 1.4 TWh, o nuo 2040 m. net 3.4 TWh. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvoje atliekų ir liekanų potencialas biometano gamybai yra ribotas. Šiuo metu Lietuvoje didžiausias biometano kiekis yra gaminamas iš biodegalų gamybos liekanų. Siūlytume Projekte pažymėti, kad prioritetas taip pat turi būti skiriamas ir vietinės biodegalų pramonės išsaugojimui bei vystymuisi. Tik išlaikant ir skatinant biodegalų pramonę yra galimas biometano proveržis, o su biometano proveržiu užtikrinamas ir biogeninio anglies dioksido surinkimo ir panaudojimo sintetinių žaliųjų degalų gamybos projektų įgyvendinimas.</p> <p>3. Projekte derėtų įtvirtinti žemiau nurodytas konkrečias ir aiškias nuostatas dėl nuoseklaus dekarbonizavimo (elektrifikavimo, biometano, pažangiųjų biodegalų, vandenilio vartojimo plėtros nei transporto efektyvumo didinimo) skatinimo ir jo koordinavimo. Siūlytina numatyti, kad galėtų būti paskirta viena valstybės įgaliota institucija, kuri koordinuotų transporto dekarbonizacijos krypties ir su tuo susijusių klausimų nuoseklų ir ilgalaikį skatinimą bei įgyvendinimą. Manome, kad tai būtų vienas aiškus koordinacinis centras, kuris galėtų valdyti visą su tuo susijusią informaciją.</p> <p>4. Taip pat vertėtų Projekte pabrėžti investicijų į elektromobilių krovimo infrastruktūrai reikalingą elektros tinklo plėtros svarbą, numatant skatinamųjų elektros persiuntimo tarifų (mokesčių už galią) elektromobilių krovimo infrastruktūrai taikymą, siekiant, kad verslui būtų galima planuoti investicijas į elektrifikavimo infrastruktūros plėtrą visoje Lietuvoje.</p> <p>5. Valstybės institucijų organizuojamuose konkursuose vežėjams, dalyvaujantiems dėl viešojo transporto paslaugų teikimo, turėtų būti leidžiama dalyvauti ir vežėjams, siūlantiesiems pervežimą ne tik elektra, bet ir pvz. biometanu, kaip alternatyviais degalais varomais autobusais taip neišskiriant vienos alternatyvių degalų rūšies iš kitų.</p> <p>6. Projekto 178.3 ir 178.5. punktai taip pat nėra aiškūs ir suprantami, todėl siūlytina juose numatyti konkrečias priemones tikslams pasiekti.</p>	<p>metu yra atnaujinamas pagal NEKS veiksmų plane pasiūlytų priemonių efektus.</p> <p>2. Neatsižvelgta. Žemės ūkio ministerijos atliktoje biometano perspektyvų studijoje nurodoma, kad biometano žaliavų potencialas Lietuvoje viršija 4 TWh, todėl žaliavų kiekis nėra ribotas, veikiau yra komplikuotas jų surinkimas. Biodegalai NENS projekte įvardijami kaip viena iš degalų iš AEI rūšių reikšmingai prisidedančių prie transporto sektoriaus dekarbonizacijos, todėl atskirai teikti prioritetą būtų Lietuvos biodegalų gamybos atžvilgiu nėra tikslinga. Pažymėtina, kad Lietuvoje šiuo metu biodegalai gaminami tik iš maistinių ir pašarinių žaliavų, kurių naudojimo apimtis yra apribota ES.</p> <p>2. Neatsižvelgta. Šis klausimas nėra NENS atsakomybės srityje.</p> <p>3. Neatsižvelgta. Pateikti pasiūlymai yra per daug detalūs ir yra priemonių lygmens. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi, rengiamose nacionalinėse darbotvarkėse konkrečios priemonės nėra nurodomos.</p> <p>4. Neatsižvelgta. Pateiktas pasiūlymas yra priemonių lygmens ir turėtų būti teikiamas institucijoms, kurios organizuoja minimus konkursus. NENS projektu nėra draudžiamos ar ribojamos biometanu varomos transporto priemonės.</p> <p>5. Neatsižvelgta. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi, rengiamose nacionalinėse darbotvarkėse konkrečios priemonės nėra nurodomos.</p>
--	--	--	---